

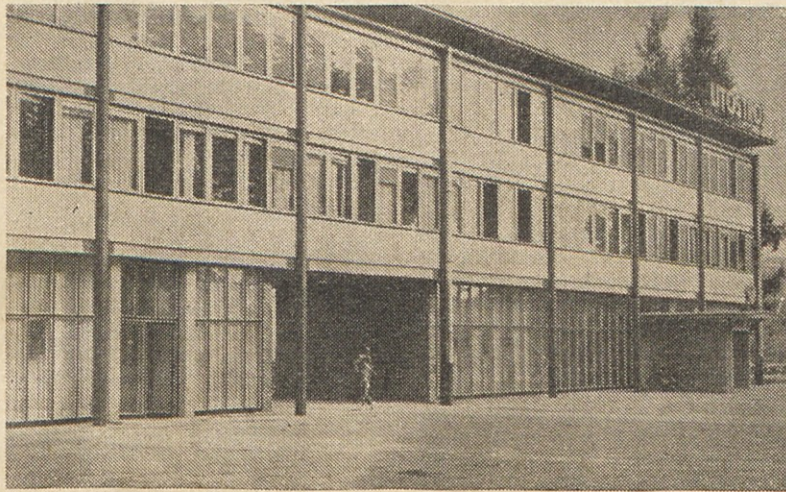
Pasredovanje izkušeni

Glasila delovnih kolektivov, ki jih je čedalje več po vsej naši domovini, se vse bolj in bolj načrtno razvijajo v organe posebnega pomena, ki jim prostorna ali vsebinska omejenost niti najmanj ne omejujeta njihovega pomena in njihove vloge v socialistični družbi. Če jih namreč po eni strani lahko upravičeno označujemo za eno izmed najvidnejših zunanjih manifestacij ideje o družbenem samoupravljanju in njegove posebne socialistične demokratičnosti, se po drugi strani vse bolj in bolj uveljavljajo tudi kot dragoceni posredniki izkušeni med podjetji in njihovimi kolektivi. Prav v tem pa je po našem mnenju njihova bistvena družbena vloga.

Ko smo se z novim letom lotili izdajanja tega našega novega glasila in izbrali za njega posebno obliko — časniško obliko, je bil tudi nam pred očmi gornji dvojni pomen glasil delovnih kolektivov ali »tovarniških časopisov«, kakor jih tudi imenujemo. Omenjeni dvojni pomen teh glasil nalaga seveda tudi nam — oziroma posrednik izkušeni drugih našemu kolektivu. Prva odgovornost terja od nas, da mobiliziramo za pisanje v našem glasilu kar največ članov našega kolektiva, čigar glasnik hočemo biti, vtem ko nam druga nalaga, da povežemo svoje posebne probleme in interese s širšimi družbenimi problemi in interesi, kajti samo v takšnem povezovanju ožjih in širših problemov in interesov se lahko uspešno razvija tudi naša posredniška naloga glede izkušenj.

Zato smo si že od prve številke dalje prizadevali, da bi se kot glasilo našega delovnega kolektiva hkrati kar najtesneje povežali tudi z vsem našim terenom, ki navsezadnje »dihaja z nami« in na katerega mislimo prav po tej življenjski plati in ne samo prostorno; prek terena pa tudi s komuno in vso ostalo družbeno stvarnostjo okoli nas, oboje seveda le v prevdarnem sorazmerju s svojimi močmi in svojim dejanskim pomenom, ki ga nikakor ne mislimo precenjevati. Ze ob snovanju prve številke se je povsem neprislusljeno in kot nekaj »samo po sebi umevnega« pokazalo, da tovarne in njenega terena ne moremo medsebojno ločiti: ne le zaradi tega, ker prebivajo na terenu člani našega kolektiva s svojimi družinami (in naš časopis smo še posebej namenili le-tim, zato jim ga pošiljamo po pošti na dom), temveč tudi zato, ker je s terena samega prišla pobuda v tej smeri, tako od raznih terenskih organizacij kakor tudi raznih terenskih ustanov. Med temi nas je posebno razveselila želja po sodelovanju, ki so jo od vsega začetka manifestirali v učiteljskem in profsorskem zboru osemletke »Hinka Smrekarja«. Prepričani smo, da bo to sodelovanje tudi v prihodnje dajalo našemu časopisu posebno pečat.

Prav tako nas veseli, da je izhajanje našega časopisa naletelo na spontano odobravanje tudi v občinskem obsegu, v katerem se nam je medsebojno povezovanje interesov prav tako spontano na-

Naš izvoz in njegovi problemi

Kljub zaostritvi konkurence na vseh zunanjih trgih si uspešno utiramo pot v svet

Izvozno dejavnost cenijo povsod po svetu predvsem kot merilo konkurenčne sposobnosti v vseh pogledih. To velja še posebej za proizvajalce investicijske opreme, med katere se uvršča tudi naše podjetje. Zato bo marsikoga zanimalo, da smo si z rezultati v Indiji in Egiptu že priborili vsepobno priznanje v izdelavi mostnih žerjavov, da si po uspehih v Pakistanu in Turčiji utiramo pota na druga tržišča in da smo zmožni tudi s črpalnimi postajami in črpalnicami, ladijskimi motorji in strojnimi deli povečati obseg izvoza. Prav zato terja padec izvoza v tekočem letu (glej tabelo) širše pojasnilo, saj je znano, da smo si z nezmanjšano intenzivnostjo prizadevali za nova naročila.

Leto	Tonaža v tonah	Vrednost v deviznih dinarjih (\$ = 300)
1957	1259	213,763.000
1958	963	174,553.612
1959	1074	214,381.936
1960 (plan)	532	110,601.881

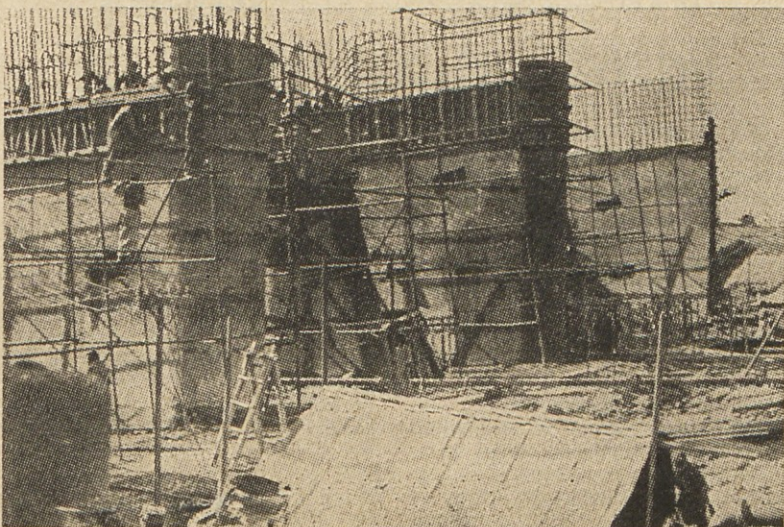
Na tujih trgih opažamo izredno zaostritev konkurence, ki traja že več let. Kapacitete strojnih tovarn v inozemstvu so v primerjavi s prejšnjim obdobjem manj zasedene: od tod padec cen in kratki dobavni roki. V nerazvitih deželah, v katere je usmerjen naš izvoz, ima domača industrija polno zaščito. In to pri enakih kvaliteti, dvakrat daljših rokih in uradno pri 15—20% višjih cenah (žerjavi v Indiji). Na licitacijah nastopajo doslej manj znani ali pa sploh neznan proizvajalci, ki si seveda skušajo priboriti nova tržišča in reference z izredno ugodnimi roki in cenami. Najnevarnejše in tudi najuspešnejše tekmece v naših proizvodih imamo prav gotovo v Japoncih in Zah. Nemcih. Obe deželi sta po vojni relativno hitro obnovili in hkrati zgradili moderno industrijo. Razen tega ne smemo pozabiti, da je n. pr. Japonska izgubila svoji tradicionalni tržišči Kitajsko in Mandžurijo, kjer živi 1/4 prebivalstva na svetu in je zato njena agresivnost v zunanji trgovini agrod tembolj razumljiva.

Odločilno pa je dejstvo, da se je svetovni trg investicijske opreme v zadnjih letih zelo hitro zožil. Industrijske države (ZDA, SZ, Japonska, Zah. Nemčija itd.) in razne mednarodne banke in

ustanove dajejo nerazvitim deželam namenske kredite za določene objekte, do katerih proizvajalci drugih držav praktično nimajo dostopa, zaradi česar je odprtih licitacij čedalje manj. Edino »zdravilo« je potemtakem, da naša država prav tako daje kredite Indiji, Indoneziji, Braziliji itd. Prav s temi posojili se nam odpirajo izredne možnosti, zlasti za turbine in črpalne postaje, toda rezultati bodo vidni šele čez dve leti.

Ne moremo mimo dejstva, da včasih naši državni organi ukrepajo prenačljeno ali pa prepozno. Tako so obračunski tečaj za indijsko rupijo določili šele januarja 1959, stvarna potreba za takšen sklep pa je nastala že najmanj leto dni poprej, ko je Indija zabredla v silne devizne težave. Zasilna rešitev z reeksportnimi posli je bila predraga in Indijci — razumljivo — niso bili voljni naročevati dražjih proizvodov kljub plačilu v rupijah. Posledice so znane: močan padec naročil za žerjave v letu 1958 in delno tudi še v letu 1959 ter neuspeh na ponovni licitaciji za hidrocentrale Panniar, ki so jo dobili Japonci.

Izvozni koeficienti za naše proizvode (2,00) veljajo že od 30. V. 1957. V tem času so se nekateri elementi strukture lastne cene večkrat povečali (amortizacija, vzdrževanje, obresti na osnovna sredstva, osebni dohodki, železniški transport, elektrika itd.), kar ni mogoče docela nadoknaditi s povečano produktivnostjo dela. To se seveda takoj odraža v zmanjšanju naših konkurenčnih sposobnosti. Zaradi tega in

Gradišče hidrocentrale Gujranwala v pokrajini Lahore v Pakistanu

Izvažali bomo v Sirijo...

Litostroj je prejel iz Sirije dve naročili: eno za turbine, drugo za opremo treh črpalnih postaj

Sredi februarja so v PPB prejeli iz Sirije končno naročilo za opremo treh črpalnih postaj in ene hidrocentrale. Za hidrocentrale Yarmouk bo Litostroj izdelal dve Francisovi turbini z regulacijo in zapornimi organi. Moč vsake turbine bo 2.450 KM na padcu približno 240 m. Pri opremitvi te hidrocentrale sodeluje z generatorji, transformatorji in ostalo električno opremo tudi tovarna »Rade Končar« iz Zagreba, s cevovodom in žerjavom pa »Metalna« iz Maribora. Skupna

teža opreme, ki jo bo dobavil Litostroj, je 26 ton.

Omenjena hidrocentrale bo zgrajena predvsem zaradi napajanja treh črpalnih postaj, ki bodo dovajale vodo za namakanje. Tudi te črpalne postaje bodo opremljena naša podjetja, in sicer: »Litostroj« s sedmimi črpalnicami, »Rade Končar« pa z elektromotorji za pogon črpal. Skupna teža opreme bo okoli 210 do 215 t.

Za Litostroj je to prvo naročilo iz Sirije za turbine in črpalke. Doslej je naše podjetje že opremilo štiri manjše hidrocentrale v Turčiji in dve v Pakistanu, vtem ko je za razne hidrocentrale v Indiji dobavilo hidromehansko opremo ali žerjave. Sirija je sedaj četrta izmed dežel, v katero bo šla naša oprema za hidrocentrale.

...in Grčija

Telegrafsko naročilo smo prejeli že pred mesecem dni, stopilo pa bo v veljavo šele s podpisom pogodbe, ki je tudi že na poti. Gre za 100-tonsko stabilno mačko, ki jo Javna družba za elektrifikacijo — Public Power Corporation v Atenah (krajško PPC) potrebuje za popravilnico transformatorjev.

Licitacijo so razpisali že sredi lanskega leta in med sedmimi tekmece je bila naša ponudba druga najugodnejša. Tudi v Atenah smo se srečali z našima »starišima« znanecema iz Indije, japonskima firmama Hitachi in Ishikawajima, vendar nam tokrat nista mogli do živga, med drugim zaradi daljšega in dražjega pomorskega prevoza. Razen tega smo se v naši ponudbi lahko naslonili na zelo podobno naročilo, ki smo ga malo pred tem sklenili z »Zajedn'co« elektroprirednih podjetij LR Srbije v Beogradu.

Ta posel je zanimiv že zato, ker je to naš prvi uspešen stik s PPC in Grčijo sploh. Doslej so bile poslovne zveze našega podjetja s to deželo precej skromne. Kako bo v bodoče, se ne da preokovati. Mnogo je odvisno od cen in dobavnih rokov, še več pa od kvalitete izvedbe. Prvi dokaz za kvaliteto bo treba grškim kupcem pokazati kar takoj.

zaradi prej naštetih razlogov so tembolj nelogični predlogi za občutno znižanje izvoznih koeficientov. Posledice bi bile neizbežne: nadaljnji pospešen padec izvoza investicijske opreme nasploh, in to prav v času, ko bi se morali z vso prizadevnostjo boriti za nove reference.

Z dobavnimi roki smo — lahko rečemo — vselej navzkriž. Pri turbinah bi zmogli dobavo v 24 do 30 mesecih, a kaj, ko je konkurenca za pol leta krajša. Pri žerjavih je 12-mesečni rok redkost (razen z izjemnimi ukrepi in riziki), inozemska podjetja pa jih nudijo v 6—8 mesecih! Čeprav imajo izvozna naročila vedno sorazmerno prednost v tovarni, tudi to ne zadošča. Je že res, da moramo včasih iskati razlog v trenutni preobremenjenosti naših proizvodnih zmogljivosti, vendar se stvar navadno zatakne pri pomanjkanju projektantov in konstruktorjev, nekaterih ozkih grlih v proizvodnji, zlasti pa nezadostnih zalogah kritičnega materiala (pločevine, profilov, odkovkov itd.).

Kljub vsemu navedenemu nam nekateri novi posli, ki smo jih sklenili v zadnjem času, odpirajo za naprej še dovolj ugodne perspektive.

Dipl. ec. Dušan Brglez

Visok pakistanski gost med nami

Dne 19. februarja t. l. se je 23. redne seje delavskega sveta v našem podjetju udeležil tudi vi-

soki gost iz Pakistana g. Akbar Karim, pomočnik ministra za delo za vzhodni Pakistan, ki ga je spremljal tov. dr. Lev Svetek z Republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Pakistanski gost se je nekaj tednov mudil med nami in proučeval razna socialna vprašanja in vprašanja družbene ureditve, med drugim tudi načela delavskega samoupravljanja. Zato si je želel ogledati potek seje delavskega sveta v našem podjetju.

Visokega gosta je pozdravil predsednik DS tov. Franc Černivec. V pogovoru z nekaterimi člani kolektiva je g. Akbar Karim izrazil svoje zadovoljstvo, da si je lahko ustvaril na seji živo podobo o pomenu delavskega samoupravljanja za razvoj naših gospodarskih organizacij in gospodarstva sploh. Dejal je tudi, da ga preseneča izreden razvoj naše industrije, pa tudi njena visoka raven, spričo katere imamo vse pogoje za uveljavljenje tudi na zunanjih trgih. Tudi s Pakistano (Nadaljevanje na 2. strani)

Za mobilizacijo skritih rezerv

V času, ko izhaja tretja številka našega tovarniškega glasila »Litostroj«, se osnovne organizacije ZK Litostroja intenzivno ukvarjajo z organizacijo letnih konferenc. Osnovne organizacije ZK bodo na svojih letnih konferencah pregledale svoje uspehe in neuspehe v preteklem letu in sprejele sklepe za svoje nadaljnje aktivno delovanje.

Lani so komunisti Litostroja na svojih sestankih in v svojem vsakdanjem delu napravili precejšen korak naprej. Mnogo izmed osnovnih organizacij se je v preteklem letu resneje in zrejeje lotilo reševanja perečih problemov. Predvsem osnovne organizacije v nekaterih proizvodnih obratih so bile v razpravah o konkretnih problemih zelo aktivne. Komunisti so na svojih sestankih aktivno sodelovali pri sprejemanju načel za nove načine nagrajevanja po učinku, zlasti pa v debatah o razvoju in delu samoupravnih organov, predvsem obratnih odborov delavskega sveta.

Pri navajanju vseh teh dejstev ne smemo prezreti nekaterih slabosti. V debatah ne sodelujejo vedno vsi člani ZK, čeprav so na sestanku. Nekateri se očitno bojijo slišati svoj glas (čeprav so izven sestanka glasni), vsem ko drugi menijo, da niso še dovolj zreli, da bi sodelovali v takšnih diskusijah. V mnogih primerih so za pasivnost krive osnovne organizacije same, odnosno vsi starejši člani, ker se ne potrudijo, da bi takim članom ZK pomagali pri njihovem vključevanju v delo osnovne organizacije, saj so ti primeri najpogostejši prav pri novospregletih članih.

Zavedamo se, da kljub vsem uspehom, ki jih imajo komunisti Litostroja za seboj skozi 13 let podjetja, še vedno ni storjenega dovolj. Komunisti Litostroja bodo morali v prihodnje posvetiti mnogo več pažnje mobilizaciji in intenzivnejšemu sodelovanju vsega kolektiva. Dan za dnem ugotavljamo, da obstajajo v podjetju še skrite rezerve, ki jih ne znamo izkoristiti, vpreči v naš skupni voz in usmeriti k večji produktivnosti. Za pridobitev teh skritih rezerv bo verjetno treba upoštevati boljše načine nagrajevanja, izboljšanje odnosov med člani kolektiva, elastičnejše reševanje kritičnega stanovanjskega problema in še marsikaj.

Tovariš Tito je v enem izmed svojih govorov dejal: »Z velikim uspehom gradimo moderne nove stroje in tovarne, a istočasno še z večjimi napori socialističnega človeka.« Tudi nas še čaka zgraditev novega človeka — Litostrojčana.

Naš kolektiv je sedaj tik pred prehodom iz centralistične organizacije proizvodnje na decentralizacijo, to je na organizacijo po ekonomskih enotah. To za širšo javnost ni več tajna in tudi pri nas se o tem razpravlja že skoraj dve leti; vendar pa smo tudi v tem pogledu storili doslej premalo. Lani smo samo pripravili temelje za finančni obračun po enotah. Uprava podjetja je sedaj izdelala organizacijsko shemo za ekonomske enote. Menim, da je s tem napravljen že drugi, sicer pomemben, a ne še odločilen korak na tej poti, čeprav brez dobre organizacije proizvodnje ni življenja za vsako posamezno ekonomsko enoto. Ekonomskim enotam moramo postaviti konkretne odgovornosti in poiskati najboljši način nagrajevanja, ki bo odkril vse še skrite delovne rezerve.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 3500 izvodov * Ureja ga uredniški odbor * Odgovorni urednik Peter Likar * Tel. uredništva 39-011 do 39-019, interno 343 in 458 * Cena posamezni številki v prodaji 10 din * Poština plačana v gotovini * Rokopisov ne vračamo * Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru

Menim, da se morajo ravno komunisti in z nami tudi vsi člani sindikata in vse politične organizacije v podjetju lotiti reševanja tega problema. Ne smemo pozabiti, da se bo vloga ODS v bodočih ekonomskih enotah bistveno spremenila: iz posvetovalnega organa se bodo spremenili v organ, ki bo imel odločilno besedo pri gospodarjenju vsake posamezne ekonomske enote.

Člani ZK naj imajo vedno pred očmi, da je njihova glavna naloga, da delujejo v duhu načel družbenega samoupravljanja. To pomeni, da aktivno prispevajo k razvijanju iniciative od spodaj, k prenašanju odgovornosti na čedalje širši krog ljudi, s tem pa tudi k nenehni rasti in krenitvi socialistične zavesti naših delovnih množic, k postabljanju socialističnih družbenih odnosov.

Jože Dimnik

OBČNI ZBORI SINDIKALNIH PODRUŽNIC

V tem mesecu se vrstijo po obratih občni zbori sindikalnih podružnic v našem podjetju. Poročajo nam, da se člani ob poročilih sindikalnih funkcionarjev kritično dotikajo raznih perečih vprašanj, zlasti iz proizvodnje, skrbi za človeka, higiensko-tehnične zaščite, nagrajevanja itd. V začetku aprila bo občni zbor tovarniškega sindikata, za katerega volijo podružnice po enega delegata na vsakih 15 članov. Povsod si prizadevajo, da bi v odbore podružnic in za delegate na občnem zboru tovarniškega odbora izvolili najbolj prizadevne tovariše, ki naj bi sindikalnemu delu v našem podjetju dali globljo vsebino in smotrnejše oblike.

— n

Poglabljajmo znanje

Nekaj misli z letne konference Kluba mladih proizvajalcev

Na nedavni letni konferenci Kluba mladih proizvajalcev v Litostroju so se člani pogovarjali o najbolj perečih težavah, s katerimi se borijo že nekaj let. Med drugim so se vpraševali, zakaj se kljub večkratnim vabilom ne vključijo v njihove vrste mladi inženirji in tehniki. Le-ti bi lahko v veliki meri podprli prizadevanja mladih proizvajalcev, da bi se čim bolj izobrazili.

Kot odgovor na to lahko navežemo misli, ki jih je mladim proizvajalcem izrazil sekretar tovarniškega komiteja ZK tov. Jože Dimnik. Dotaknil se je med drugim vprašanja razlik med fizičnim in umskim delom, ki v naši tovarni še niso izglajene in bo treba v tem pogledu še marsikaj storiti. Naglasil je tudi, da se bodo v sistem ekonomskih enot morali tudi umski delavci trdneje povezati s fizičnimi, saj bo od skupnega dela odvisen tudi njihov uspeh.

V težnji po čim popolnejšem strokovnem znanju so člani KPM izrazili željo, da bi se v prihodnje morali mnogo tesneje povezati z Centrom za izobraževanje, od koder pričakujejo vsestransko pomoč.

Na konferenci so tudi predla-

Več proizvodnih konferenc

S proizvodnimi konferencami smo začeli že leta 1958 — Zanimanje zanje so pokazali tudi starejši delavci — Tudi glasilo LITOSTROJ lahko pomaga s spodbujanjem

Že ob koncu leta 1958 smo sklicali v livarni sive litine za »poskušnjo« prvo proizvodno konferenco. Takrat nismo pričakovali posebnega odziva. Bilo pa je drugače. Uspeh konference je bil presenetljivo dober. Zato je TK

LETNE KONFERENCE OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK

Te dni imajo naše osnovne organizacije ZK letne konference, na katerih pregledujejo svoje delo v preteklem letu. Člani ZK ugotavljajo, da so se letos osnovne organizacije lotile obravnavanja in reševanja proizvodnih nalog z večjo vnemo. Rezultati pa še vedno niso povsem zadovoljivi.

Na letnih konferencah osnovnih organizacij so tudi poudarili, da je bil študij partijskega gradiva za starejše člane lani dobro organiziran in da bi bilo treba s takim političnim izobraževanjem nadaljevati.

Člani ZK obravnavajo na svojih konferencah tudi bodoče naloge in se tako pripravljajo na letno konferenco ZK v podjetju, ki bo prve dni aprila.

V našem podjetju smo organizirali seminarje za mlade komuniste, kjer le-ti poslušajo predavanja iz zgodovine delavskega gibanja, o ekonomiki FLRJ in podobno. Čeprav so predavanja precej kvalitetna, vendar zanje ni pravega zanimanja. Osnovne organizacije bodo morale temu vprašanju posvetiti precej več pozornosti kot so jo doslej.

gali, da bi mladinci intenzivneje obiskovali seje delavskega sveta in si na njih širili obzorje.

Pogovarjali so se še o neposrednih težavah, ki jih imajo na svojih delovnih mestih, in razpravljali na primer o tem, da bi morali v naši pločevinarni nabaviti stroj za valjanje in bolje izkoristiti aparate za varjenje.

Marjan Štancar

BOLJŠE ZNANJE — VIŠJI PREJEMKI

Upamo, da smo ustregli željam premmogih, ko smo dne 8. in 15. februarja t.l. začeli s poukom v večernih oddelkih Industrijske šole, in sicer v oddelku za kovinarje in oddelku za livarje.

25. februarja pa se je začel tudi tečaj za doseg visoke kvalifikacije.

V šoli in na tečajih je pouk prilagojen izmenam v proizvodnji, kakor so želela vodstva obratov. To bo koristilo tudi udeležencem, ki se bodo po daljšem presledku spet lahko lotili intenzivnega študija. Želimo, da bi učenci s pridobljenim znanjem izboljšali svoje delo, z boljšim znanjem pa hkrati povzeli tudi svoje prejemke.

A. T.

IZ KRONIKE DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Delavski svet pred desetimi leti

Ko je pred desetimi leti sklicala sindikalna organizacija sestankov vsega kolektiva zaradi izvolitve prvega delavskega sveta v našem podjetju, je to povzročilo med delavci izredno zanimanje. Zbirali so se in živahno pogovarjali, kakšno delo bo imel član delavskega sveta in upravnega odbora, kako bodo delavci prevzeli podjetje in kakšne koristi bo imel delovni človek od tega ukrepa ljudske oblasti.

Do meseca januarja 1950 Zvezna ljudska skupščina še ni sprejela temeljnega zakona o delavskem samoupravljanju; zato so bili prvi delavski sveti le začasni nosilci delavske oblasti v podjetju.

Tudi drugi govorniki so pouda-

LMS sklenil, da se take oblike pogovorov z delavci nadaljujejo in razširijo še na ostale mladinske aktivne.

Na proizvodnih konferencah se delavci seznanjajo s perečimi vprašanji svojih obratov in z nalogami, ki jih čakajo; v razpravi si bistrijo pojme o aktualnih tovarniških vprašanjih.

Za proizvodne konference so pokazali zanimanje tudi starejši delavci, kar daje misliti, da bi morali organizirati podobne konference tudi po sindikalni liniji. Kljub temu, da so proizvodne konference naletele med delavci na močan odmev, pa jih je še vedno premalo. Mladinci, a tudi starejši člani sindikalne organizacije bi bili veseli, če bi jih sklicevali bolj pogosto.

Pri organiziranju proizvodnih konferenc in spodbujanju k njim pripomore tudi naše glasilo »Litostroj«. (Za takšne pobude so stolpci našega glasila vedno odprti. Op. ur.) Slavko Bergine

Nekaj sklepov delavskega sveta

Na 12. izredni seji DS dne 22. I. 1960 je delavski svet odobril investicijski program za rekonstrukcijo jeklolivarne v obsegu II. in IV. variante, pri čimer se program izvede postopno, kakor je predvideno v III. varianti. Hkrati so člani DS odobrili v elaboratu določene vrednosti za nabavo osnovnih in obratnih sredstev v celoti in pooblastili upravo podjetja, da sklene z ustreznimi denarnimi zavodi kreditne pogodbe.

Na 23. redni seji dne 19. II. 1960 je bil potrjen predlog o izkoriščanju denarnih zneskov, pridobljenih s prodajo osnovnih sredstev, za nabavo novih osnovnih sredstev. Generalni direktor oz. njegov namestnik sta bila pooblaščenata, da smeta v nujnih in izjemnih primerih sklepati pogodbe za nabavo osnovnih sredstev proti takojšnjemu plačilu ali na kredit, in sicer do vrednosti 20 milijonov dinarjev, vendar ob kasnejšem soglasju delavskega sveta.

Na isti seji je tov. generalni direktor poročal o predvidenih spremembah uvoznih koeficientov, ki bi lahko obutno prizadele tudi našo tovarno in njeno proizvodnjo, zlasti pa naše reference navzven, kolikor bi spostile ali olajšale uvoz opreme, ki jo lahko proizvajamo doma. Tov. generalni direktor je bil pooblaščen, da pristojnim organom obrazloži v tej zadevi stališče Litostroja.

DS je nadalje potrdil sklep UO, da se odpove delovno razmerje tov. Alojzu Kocjančiču, upravniku počitniške-

STANOVANJSKI PROBLEM V VIŽMARJIH

V 2. številki »Litostroja« je bilo navedeno glede stanovanjskega problema, da bodo družine iz Samskega doma na Djakovičevi cesti še letos preseljene v novi blok v bližini. Spričo neprimerno težjih razmer, v katerih žive nekateri družine v Samskem domu v Vižmarjih, menimo, da bi morali najprej poskrbeti zanje.

Prizadeti

ODGOVOR UREDNIŠTVA

Prizadetim iz Samskega doma v Vižmarjih sporočamo, da smo dopis o stanovanjskih razmerah v njihovem domu prejeli; ker pa se pisec ni podpisal, ga ne moremo objaviti; navedli smo zgoraj samo željo prizadetih. Nepodpisanih dopisov ne bomo objavljali. To velja za vse primere brez izjeme.

Posredovanje izkušenj

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazovalo že od vsega začetka. Prepričani smo, da bo tudi to povezovanje interesov v skupno korist. Zato bomo na tej liniji hvaležni za sleherno zdravo pobudo. Da jih ne bo malo, nam kažejo že dosedajni odmevi.

Se posebej pa želimo podpreti želje, ki so nam bile izražene iz sindikalnih vrst, da bi po svojih močeh prispevali svoj delež za posredovanje izkušenj med delovnimi kolektivi, saj vidimo v tem kakor smo dejali, eno izmed svojih glavnih nalog. V posebnih razmerah naše samostojne poti socializem je v tem po našem celo glavni pomen vseh tako imenovanih »tovarniških glasil«, seveda tudi našega. Splošna raven teh glasil se je v zadnjem času že toliko dvignila, da si medsebojno lahko mnogo nudijo. Naša želja je, da bi si prav po stolpcih naših časopisov posredovali kar največ in najboljših izkušenj, saj je stalna in vsestranska izmenjava izkušenj med delovnimi kolektivi najzanesljivejša in tudi najbolj ekonomična pot našega skupnega napredka!

Uredništvo

Po sklepu uredniškega odbora za izdajo jubilejnega zbornika, ki ga bomo izdali v počastitev desete obletnice delavskega sveta v Litostroju, razpisujemo za najboljši umetniški osnutek za naslovno stran

NAGRADNI NATEČAJ

Osnutek mora prikazati dinamičen izsek iz rasti in dela »Litostroja« in mora biti povezan z delavskim svetom ali obratnimi delavskimi sveti. Na naslovno stran mora avtor vrisati litostrojski znak s predpisanimi naslovnimi črkami podjetja z napisom

DESET LET DELA DELAVSKIH SVETOV V LITOSTROJU

Avtorji lahko uporabijo kakršnokoli umetniško obliko. V poštev pridejo tudi fotografije ali fotomontaže. Format jubilejnega zbornika bo 20×29 cm in zato prosimo vse sodelavce, da upoštevajo to mero. Natečaj je anonimen in se ga lahko udeležijo vsi delavci naše tovarne in tere na Litostroj.

Za najboljša dela so razpisane tri nagrade:

1. nagrada: 10.000 din
2. nagrada: 5.000 din
3. nagrada: 3.000 din

Avtor, katerega delo bo ocenjeno in sprejeto posebna žirija, bo dobil še redlen honorar, ki ga določa pravilnik našega glasila.

Prispevke je treba poslati uredništvu našega glasila najkasneje do 1. maja 1960.

O d b o r

Visok pakistanski gost med nami

(Nadaljevanje s 1. strani)

nom se lahko naša trgovina uspešno razvije, zlasti po novih sporazumih, sklenjenih ob nedavnem obisku naše trgovinske delegacije v Karačiju. Pakistanskiemu gostu so bile že znane naše dobave za obe pakistanski hidrocentrali v Chichoki Millianu in Gujranwali v pokrajini Lahore v Pakistanu. Prva izmed omenjenih hidrocentral, ki je opremljena s tremi Kaplanovimi turbinami našega izdelka, je že v pogovoru, druga pa je pravkar v gradnji in je Litostroj odposlal tretji agregat zanj konec februarja letošnjega leta. Prav zaradi tega je bil za pakistanskega gosta obisk na seji delavskega sveta našega podjetja tem bolj zanimiv.

M. S.

Iz snovanja in dela drugih

VEČ ZERJAVOV IN TRANSPORTNIH NAPRAV

»Naša tovarna«, glasilo delovnega kolektiva »Metalne« v Mariboru, poroča, da so lani v proizvodnji precej napredovali. Aprila se jim je priključila Tovarna poljedelskih strojev, zaradi česar so razdelili podjetje na tri osnovne obrate. Uspehi take razdelitve so se brž pokazali.

Z izdelki, ki jih izvažajo, bodo ustvarili več kot tri sto milijonov deviznih dinarjev. K takim uspehom v njihovem podjetju je zlasti pripomogel sistem nagrajevanja. Po učinku dela je plačanih v proizvodnih obratih 89% delovnih mest. »Metalna« razširja svojo proizvodnjo na žerjave in transportne naprave. Njihov proizvodni program zajema vedno bolj izdelavo raznih pristaniških, industrijskih in gradbenih žerjavov, transporterjev, prekladalnih mostov, tovornih in osebnih žičnic, hladilnih silosov itd. Plan za leto 1960 je večji od lanskega, saj so planirali 6,5 do 7 milijard bruto produkta.

BODOČE NALOGE

»Železar«, glasilo Železarne Jesenice, poroča, da si tamošnji kolektiv postavlja za prihodnje leto te naloge: Uresničitev reorganizacije podjetja, solidno delo obratnih delavskih svetov, prehod na delitev dohodka po enoti proizvodov, skrb za delovnega človeka (gradnja stanovanj), izobraževanje delavcev in izboljšanje in prevzemanje novih kvalitativ.

SERIJSKA PROIZVODNJA KOLES

Delovni kolektiv objavlja v svojem glasilu, da so pričeli s serijsko izdelavo koles. Pričakujejo, da bodo v kratkem izdelali že 10 tisoč koles.

»ISKRA«, KRANJ NOVI OBRATI »ISKRE«

»Iskra« poroča v svoji lanski dvanajsti številki, da so v 1959. letu postavili osnovne bodočemu razmahu njihove tovarne za gradnjo tovarne avtoelektrične opreme v Sempetru

pri Novi Gorici in tovarne instrumentov v Otočah, hkrati pa pričeli s pripravami za gradnjo večjega objekta v novomeškem okraju, kjer bodo izdelovali usmerniške naprave.

LEPI USPEHI

V letošnji prvi številki glasila njihovega kolektiva beremo, da bo po dosedanjih cenitvah njihov letni plan realiziran v višini 8.507.260.000 din. Od predvidene realizacije za četrto četrtletje bodo izdelani naslednji proizvodi: 248 kombajnov tipa 780, 100 strojev za žetje tipa JB 1070 z vlagalcem, 300 prikolic tipa PK-8, obroček za avtomobilska kolesa v vrednosti 140.000.000 dinarjev ter 400 »Ferguson« prikolic.

POSLOVNO ZDRUŽENJE — »AVTOMACIJA«

Pred kratkim so v Ljubljani ustanovili poslovno združenje za avtomatizacijo. Doslej so vključena v njem tale slovenska podjetja: »Iskra«, »IEV«-Industrija za elektrovezve, »Telekomunikacije«, »TELA« — Tovarna električnih aparatov, »NIKO« — Tovarna kovinskih in elektromehanskih izdelkov, »TIO« — Tovarna industrijske opreme ter Institut za elektroniko.

V MAKEDONIJI DVANAJST NOVIH ELEKTRARN

V prihodnjih letih nameravajo zgraditi v Makedoniji dvanajst novih energetskih objektov s skupno zmogljivostjo približno 3 milijone kWh električne energije. Ze ob koncu letošnjega leta bodo začeli graditi drugo etapo mavrovskih hidroelektrarn ter elektrarn Tikveš, Spilje in Kalimanci. Nekoliko pozneje nameravajo graditi HE Cebrenj, Elenok na Crni reki, Orlak, Skopjena na Vardarju, Basino selo in Bregalnico na istoimenski reki. Hkrati z graditvijo teh objektov bodo meliorirali tudi bližnja kmetijska področja.

Predsednik Tito inženirjem in tehnikom

Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal V. kongresu Zveze inženirjev in tehnikov, ki je v začetku marca zasedal v Ljubljani, pozdravno pismo, v katerem je med drugim rekel:

»Z doslej doseženimi uspehi smo prišli v svojem razvoju v

fazo, ko čedalje bolj čutimo potrebo po bolj racionalni uporabi razpoložljivih sredstev, prav tako pa tudi po širši uporabi in uvažanju sodobnih tehnoloških procesih ter organizacije poslovanja, da dosežemo z znižanjem stroškov in povečanjem delovne storilnosti še večje gospodarske učinke.«

Inženirji in tehniki predsedniku Titu

Inženirji in tehniki se bodo v polni meri zavzeli za nove tehnične rešitve, sloneče na najnovjših tehničnih dosežkih pri nas in po svetu, zlasti v razvijanju znanstveno-raziskovalnega dela, ki dobiva v pogojih sodobnega gospodarjenja čedalje večji pomen. Široka izbira novih proizvodov, ki jih je treba nenehoma izdelovati, uporaba mehanizacije in avtomatizacije v tehnologiji

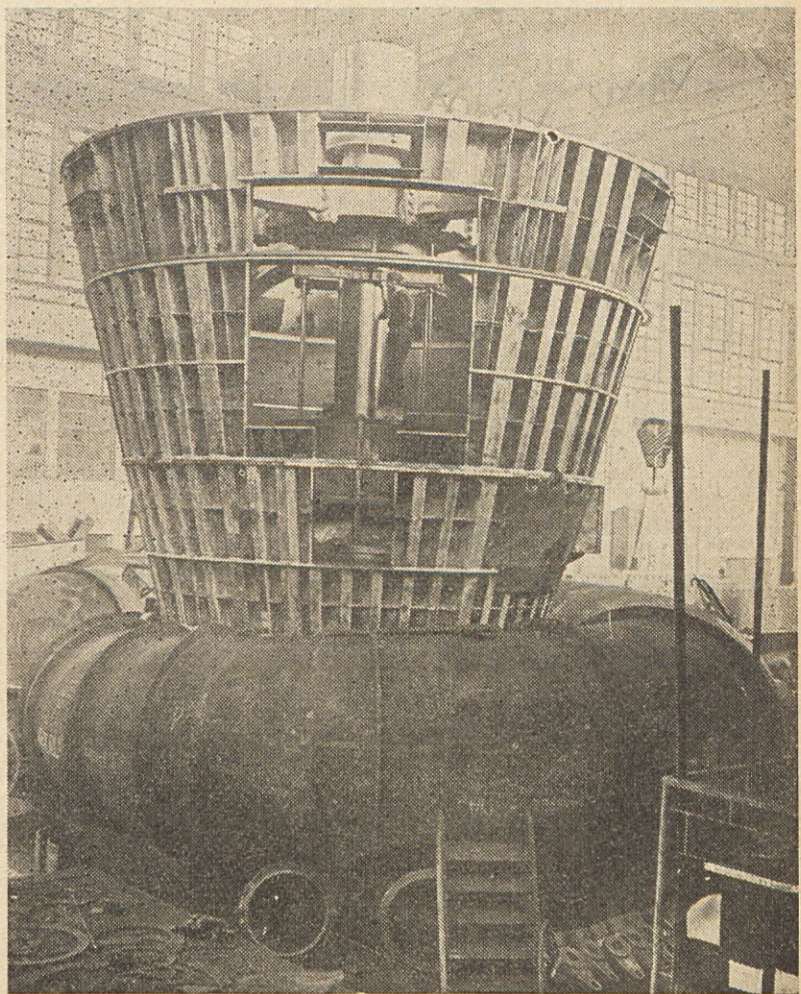
proizvodnje, uporaba elektronske in jedrske tehnike, kakor tudi čedalje širši razmah znanstvenoraziskovalnega dela, narekujejo potrebo po učinkovitejši izpolnitvi sedanjih in izšolanju novih inženirsko-tehničnih kadrov, čemur bo naša organizacija posvetila v naslednjem obdobju posebno pozornost.

(Iz pisma, ki ga je V. kongres inženirjev in tehnikov Jugoslavije poslal ob zaključku svojega dela v Ljubljani predsedniku republike Josipu Brozu-Titu 4. 3. 1960.)

Kaj pišejo o nas

»Novi list« z Reke je povzel podatke o novih proizvodih v Litostroju in k njim objavil fotografijo našega viličarja. O maloserjski proizvodnji v naši tovarni je objavil daljšo reportažo »Gospodarski vestnik«. »Delo« in »Gospodarski vestnik« sta poročala tudi o novem naročilu, ki smo ga prejeli iz Sirije za opremo treh črpalnih postaj in ene hidrocentrale. Po »Tanjugu« so to poročilo objavili tudi vsi drugi dnevnik in gospodarski listi. O naših hidrocentralah v Turčiji je poročal Zagrebški »Privredni vjesnik«, o proizvodnji turbin v Litostroju sta pisala »Slobodna Dalmacija« iz Splita in »Oslobodjenje« iz Sarajeva, vtem ko je o naši opremi HE Chichoki Mallian v Pakistanu poročal zagrebški »Slobodni dom«. Beograjski »Privredni pregled« je pisal o spustitvi v pogon prvega agregata v HE Bistrici. Prav tako tudi »Politika«. O novi črpalni postaji pri Radujevcu ob izlivu Timoka v Donavo, ki smo jo opremili z našimi črpalniki, je poročal list »Timok« iz Zaječara.

Med listi, ki stalno pišejo o našem podjetju, je list »Yugoslavia Export«,

Delavniška montaža Francisove turbine za HE Peručo

Uspešna prodaja vakuum stiskalnic

Poročali smo že, da je po naših vakuum stiskalnicah za izdelovanje opeke vedno večje povpraševanje. Prodali smo nadaljnje štiri, in sicer za opekarne v Zvorniku, Zemunu in Novem Sadu (dve). Za opekarne v Ilirski Bistrici pa bomo izdelali kompletne naprave za predelavo gline, in to: vakuum stiskalnico, avto-

matsko odrezalno mizo, dvoosovinski mešalec, fine diferencalne valje, drobilec, skrinjasti dodajalec, transportorje in celotno električno opremo. Medtem se naša maloserjska proizvodnja vakuum stiskalnic za izdelavo opeke nadaljuje.

in kemijskih proizvodov, Kaštel Sućurac.

Iskra, št. 1, glasilo delovnega kolektiva tovarne »Iskra«, Kranj.

Zasavski tednik, glasilo SZDL občinskih ljudskih odborov Trbovlje, Hrastnik in Zagorje.

Konoplan, št. 1, glasilo delovnega kolektiva tovarne Industrije, Jarše.

Biten, št. 2, 3 in 4, ki ga izdaja Republiški sind kat kovinarjev. Planika, 26. 12., 20. 1., 3. 2., glasilo delovnega kolektiva tovarne obutve, Kranj.

Železar, 30. 12., 12. 1., 26. 1., 9. 2., glasilo delovnega kolektiva »Železarne« Jesenice.

Motor, št. 65, 66 in 67, glasilo delovnega kolektiva industrije motorjev, Rakovica.

Informacije, št. 12, glasilo delovnega kolektiva industrije motorjev, Rakovica.

Bratstvo, št. 50 in 51, glasilo delovnega kolektiva tovarne »Bratstvo«, Novi Travnik.

Jugovnil, št. 34 (s priloženo strokovnem izobraževanju delavcev), glasilo delovnega kolektiva tovarne plastičnim mas

zložje konzerve z avta, spe v šotorih in puste le malo denarja. Na splošno so italijanski Tržačani zelo proti Nemcem — mnogo bolj kot naši ljudje.

V Trstu ostaneva v kupeju sama z Napolitano srednjih let, ki govori nekoliko hrvaški ali »istrijski«, kot sama pravi, ker je po rodu iz Istre. Zelo hvali življenje pri nas in je nekako zagrenjena. Mož ji je umrl, otroka ima majhnega in se čuti tujka na jugu. Če bi znala jezik, bi se takoj vrnila, pravi.

Na potovanjih se primeri marsikaj. Temu se nič več ne čudim. V hodniku sem nagovoril človeka, ki mi je bil čudno znan. Pričela sva govoriti in izkazalo se je, da je moj gimnazijski sošolec, ki so ga med vojsko že leta 1941 aretirali. Bil je zelo eksploziven človek, za naše takratne pojme nas je daleč prerasel. Bil je organizator vseh OF akcij in zelo žal nam je bilo, ko so ga decembra 1941 odpeljali, ker smo bili proti plavi gardi zelo oslavljeni. Obujala sva spomine, že ponoči,

ko so mimo oken drvele furlanske postaje. Po osemnajstih letih je to kar težko, ker luščiš le s težavo iz meglene prevleke imena in obraze. Bil je partizan v Italiji, ki so ga izpustili iz zapora. Opazil sem, da je še vedno takšen, kot je bil v mladih letih: zelo zgovoren, bistroumen, eksploziven, svetlih idej. V Italiji se je poročil in ima tri otroke. Predstavil mi je ženo — bila je res lepota in, strmite, govorila je tekočo in pravilno slovensko, čeprav je le preprosta ženska, kot so bile takrat vse v osamljeni vasi pod Apenini v pokrajini Pesaro, blizu Bologne in Ferrare, kjer so bili najmočnejši centri partizanstva. »Poglejte«, pravi, »živ primer bratstva med tema tako dolgo sprtima narodoma, in to naključno mojemu nekdanjemu prepričanju.«

Prijatelj mi pripoveduje, da so kraji okoli Bologne najbolj rdeči v Italiji. Provinca Pesaro je vsa rdeča, vse občinske uprave so v rokah komunistov in socialistov, razen nekaterih izjem, ki so pa v

zvezi z osebnostjo kandidata. Prijatelj odkriva pred mojimi očmi podobo teh krajev med vojno; poslušam stvari, o katerih nismo imeli nikoli prilike kaj slišati. Kje so tista medvojna leta okoli leta 1944, ko je bilo vse v odporiškem gibanju, ko so naše pogbe internirance, borce, ljudi iz Črne gore in Dalmacije sprejemali kmetje kot svoje najdražje sinove, jih hranili in oblačili, ne da bi nikogar izdali. Partija je po vojski ogromno izgubila na svojem vplivu, ker se je odpovedala svoji specifičnosti in se podredila Stalinovi birokraciji. Prijatelj mi pripoveduje, koliko znancev ima med temi ljudmi, župani, advokati, učitelji, ki so se složno borili v partizanih. Ko so ga izpustili iz internacije, je odgovoril na grobe stražarjeve pripombe: »Nikar ne mislite, da bom oplemenitil vašo prekleto raso!« Toda točno čez leto dni se je poročil s prvo lepoticco v kraju in prvi otrok je dobil ime Vladimir Iljič (po Leninu). In to je bilo (Nadaljevanje na naslednji str.)

INŽ. MARKO KOS

Od Rima do Kalkute

Utrinki s poti

Bliža se meja z Italijo. V kupe vagona se gnetejo ljudje, ki govorijo staro tržaško italijansko. Polne torbe imajo: čutare vina, kurja bedra, pršut, cigarete; živahno izmenjujejo vtise in spomine. Nasproti mi sedi star par: žena je debela, da komaj sope, a v usta si baše šunko in govori: »Manjar e kjakjerar ze bon!« (Jesti in klepetati je dobro!). Drugi par je srednjih let: izredno ohranjena ženska čez štirideset let, govori mило in z občutkom, podoba prave Italijanke. Potem starejši namršen človek in v kotu dva mlada, ki molčita in se objemata. Vsi hvalijo Slovenijo. Izkaže se, da so bili vsi najmanj dvajset dni pri nas. Opatijo, Bled, Reka, Pokljuka. Ne morejo prehvaliti naše dežele. Vsi bodo še prišli.

Tudi pritožujejo se: nad cenami, nad tem, da morajo pri vходу od uvoženih lir toliko in toliko porabiti, oziroma da morajo toliko menjati. S tesnobo pričakujejo prihod carinikov. Naša carina je vljudna, nobenega pregledovanja. Italijanska pa je stroga, vendar sem opazil, da so zelo človeški in ne vzvišeno oblastni in brezdušni. Vedno več Italijanov prihaja k nam na počitnice in ne samo na priložnostni izlet ali romanje po hrano. Kaj nam nudi, pravijo, naša tržaška obala? Ni skalnate plaže, premla je lepe okolice in nikjer ne vidiš zelenega venca gora v zaledju. Zato hite v Opatijo, kjer se da poceni živeti. Niso izbirčni, a znajo uživati življenje. Zelo neprijazno govorijo o Nemcih: tudi k njim prihajajo le-ti kot k nam:

Razmišljajmo in ukrepajmo

Podrobnejši prikaz odgovorov na našo zadnjo anketo nam razen sončnih odkriva tudi mnogo senčnih strani

Proizvajalec je zdaj, ko upravlja družbena proizvodna sredstva, od katerih je bil prej v razredni družbi ločen, zavzel svoje aktivno mesto. Zmerom bolj se zaveda, da je izpolnitev ekonomskega in družbenega interesa neposredno odvisna od zvišanja produktivnosti njegovega lastnega dela, od povečanja proizvodnje delovnega kolektiva in nadaljnega razvoja proizvodnih sil v komuni in v vsej državi. Prav zato dajejo in bodo dajali delavski sveti proizvodnji in gospodarstvu neprenehoma nove pobude, ki bodo omogočile pospešeni razvoj proizvodnih sil. V takšnih pogojih proizvajalec sam in delovni človek sploh postajata določila nadaljnji proces osvoboditve človeka in humanizacije družbenih odnosov. (Iz programa in statuta Zveze komunistov Jugoslavije.)

Naš delavec dobiva v organizaciji vse važnejše mesto. Vse bolj se upošteva in obravnava najrazličnejši problemi, interesi, želje in potrebe posameznikov in se vsklajajo z interesi, željami in potrebami našega celotnega kolektiva. To bi se moralo še bolj odražati v delu tistih, ki imajo stalen kontakt z ljudmi in je včasih odvisno od njih samih, kako bodo zaposleni delali na svojih delovnih mestih. V naših socialističnih odnosih ni dovolj, da ima nekdo delo, da dobi plačo in da se tu in tam še kdo od »zgoraj« pozan ma zanj.

Kakšni so ti odnosi v našem podjetju? Prav to sem želel z anketo ugotoviti. To je bil obnem prvi tovrsten poskus v Litostroju. Zato sem postavil vprašanje tako, da v celoti zajemajo posamezne odnose dokaj obsežno. Anketo so dobili vsi člani našega kolektiva. Pravilno izpolnjene ankete je oddalo 1429 članov našega kolektiva. Torej nekaj nad polovica delavcev je bila pripravljena podati svoje mnenje.

Kako se razumemo med seboj? 25% vseh odgovorov naših članov je bilo mnenja, da se zelo dobro razumemo med seboj. 66% ali 940 članov pa je bilo mnenja, da se dobro razumemo. To je vsekakor lep odraz in nam pove dovolj jasno, da medsebojno razumevanje ni slabo in nam skrajne meje — razumevanje slabo oziroma zelo slabo (9%) — ni potrebno niti analizirati. Prav tako odgovori, ali delamo z ljudmi, ki jih ne maramo, zavzemajo le 24% odgovorov. Da so prepričani na delovnih mestih (a ne zaradi dela), je bilo mnenja 19% naših članov. Iz vsega tega lahko na splošno povzamemo, da naši medsebojni odnosi niso slabi. Morali pa bomo izboljšati te odnose tam, kjer niso ravno dobri.

Kdo daje strokovno pomoč pri delu? 29% anketiranih je izjavilo, da je to sodelavec, 26% je

mnenja, da daje mojster, 19% dobiva pomoč od svojega šefa in 26% anketiranim ne daje n hče strokovne pomoči. Ti odgovori lahko našim šefom in mojstrom veliko povedo.

Ali vas šef pohvali, kadar dobro opravite svoje delo? Nikoli, je izjavilo 56% ali 807 članov, 29% anketirancev dobi redkokdaj pohvalo, 10% samo ob težavnejši nalogi in samo 5% naših članov dobi vsakokrat pohvalo. Naši šefi torej niso posebno radodarni s pohvalami.

Ali je delo tako vpeljeno, kot si vi zamišljate? Deloma — pravi 633 članov (44%), ni — 35% da — 12% in, ne vem — 9% anketiranih.

Ste zadovoljni z delom? 52% vseh odgovorov je — srednje, 21% odgovorov je — zelo, malo — 19% in 8% je odgovorilo, da sploh niso zadovoljni z delom, ki ga opravljajo v podjetju.

In norme? Kaj nam norme pomenijo, vemo. 43% od vseh anketiranih pa pravi, da norme niso pravilno postavljene. 14% odgovorov je, da so pravilno postavljene in 15% odgovorov je — ne vem (28% anketiranih ne dela na normo).

Kako pa plača? Ali ste v odnosu do drugih delavcev za svoje delo pravilno plačani? Ne — 48%, deloma — 33%, da 13% in samo 6% anketiranih je odgovorilo — ne vem.

Napredovanje. Vodstvo našega podjetja nudi zelo veliko možnosti za napredovanje — je izjavilo 2% anketiranih članov. Dovolj možnosti ima 20%, malo — 41% in 37% anketiranih pravi, da vodstvo podjetja sploh ne nudi dovolj možnosti za napredovanje na delovnem mestu.

Poznate kratice HTZ? Primereno skrbi za vašo varnost pri delu? Dobro — 49% (Zelo dobro 6%), slabo — 32% in sploh ne — 13% vseh odgovorov. In kako je preskrbljeno za vaše zdravje? 32% — je dovolj preskrbljeno, ni dovolj — 28%, zelo malo — 24% in 16% odgovorov pravi, da sploh ni preskrbljeno.

Kaj nas prav posebno ovira pri delu, da ne dosegamo takšnih uspehov, kot bi si jih želeli? Za ilustracijo podajamo samo najnajnavažnejše ovire. Po številu odgovorov je na prvem mestu slaba plača, potem slaba organizacija dela, zaradi vodstva, pomanjkanje pr merne delovne obleke, slabo orodje, zaradi pomanjkanja tečajev, slabo zračenje, mraz...

Zadnje vprašanje pa nam odkriva vzroke, zaradi katerih so delavci po mnenju članov, ki so še v našem kolektivu, odšli iz našega kolektiva. Posamezne vzroke navajam zaporedno po frekvenci odgovorov anketiranih: nizka plača, stanovanje, nerazumevanje, slabo napredovanje, norma, slaba organizacija dela, zaradi oddaljenosti delovnega

mesta, slabe zdravstvene razmere...

Namen, da bi v našem podjetju z anketo ugotovili glavne vzroke, zaradi katerih se mnogokrat ne počutimo tako dobro, kot bi se sicer, če teh ne bi bilo, smo po mojem dosegli. Rezultati kažejo dobre in slabe strani, odkrivajo probleme in vzroke. V njih je dovolj gradiva za razmišljanje in ukrepanje!

F. Polak

Seznam novih knjig

1. Stahleisen-Kalender Verlag Stahleisen m. b. H. Düsseldorf 1959
2. Rules and regulations Pariz 1959
3. Ing. Milan Malek Vyroba drevenych modelu Praga 1956
4. Handbuch der Giesserei-Technik Springer-Verlag
5. Gaston Mauder, Jacqueline Charon Manuel de français comercial à l'usage des étrangers Paris
6. G. Schlesinger Prüfbuch für Werkzeugmaschinen Middelburg 1955
7. France Tomšič Nemško-slovenski slovar
8. France Tomšič Slovensko-nemški slovar Ljubljana 1958
9. Rapp-Pasternak Die Giesserei und ihre Technik Leipzig 1955
10. Dr. Gruzica Zarković Preventivna medicina »Veselin Masleša« Sarajevo 1959
11. I. P. Bardin Anwendung von Sauerstoff bei der Stahlerzeugung VEB-Verlag Technik Berlin 1959
12. S. Babič Uvod u ekonomiku privrednih poduzeća

GOTOVO ŠE NE VESTE

— Pri inventuri v našem podjetju za leto 1959 je sodelovalo 257 oseb v 67 komisijah, 6 kontrolnih komisijah in 1 koordinacijski komisiji. —Bodičasta ograja, ki je napeta okrog našega tovarniškega prostora je dolga 2.880 metrov in je vredna 12.804.480 dinarjev.

Morje, gore vabijo...

Iz leta v leto je v kolektivu večje zanimanje in številnejši odziv za odidih v počitniških domovih ob morju ali v planinski koči na Sorški planini.

Lani je okrog 30% delavcev našega podjetja izkoristilo to ugodnost. Pri tem pa ne štejemo članov njihovih družin in prehodnih obiskovalcev Sorice.

Takšen obisk je prav gotovo razveseljiv, vendar nas ne sme zadovoljiti, ker so potrebe veliko večje.

Koristno bi bilo, če bi sleherni član kolektiva prebil vsaj del rednega dopusta v naših domovih oddiha in se tako naučil naravnih lepote, sonca in čistega zraka.

Priznajmo si, da smo vsi potrebni smotrne rekreacije v spremenjenem okolju, v obmorskem soncu ali v planinskem zraku! Današnji čas terja od vsakogar precej truda in naporov med delom. Zato se moramo odpočiti in skoraj enako intenzivno izkoristiti dopust, kakor izpolnjujemo na primer norme!

Ni dovolj, če uporabimo dopust zgolj zato, da tedaj ne vstajamo tako zgodaj, da nekoliko prej sedemo h kosilu, da se ne jezimo na prevozna sredstva in podobno. V tem ni resnične rekreacije, pravega oddiha.

Najmanj smotno pa je, če uporabimo dneve počitka za izredna dela doma ali za kako dopolnilno opravilo. Gospodinjje nam bodo prav gotovo pritrile, da je to napačno in da se s takšnega dopusta vračajo na delo še bolj utrujene. Enako nam bodo pritrjevali tudi vsi ostali sodelavci, če bolj premislijo, kako je v teh primerih.

Vendar s temi vrsticami nočemo načenjati diskusije o nedeljenem do-

pustu in podobno. Stališča o tem so itak več ali manj odvisna od okoliščin, ki jih ni mogoče predvideti vnaprej in najti zanje enoten način reševanja.

Morda se malo čudno sliši: intenziven odidih. Pa ni tako! Zmogljivost domov in gmotne ovire nam ne dopuščajo, da bi se podajali v Fieso, Mošeničko Drago, Selce, na Sorško planino (k našim gostoljubnim planincem) in v — dogledni prihodnosti — v Umag za dlje časa. Zato moramo tistih sedem ali štirinajst dni, kar smo tam, izkoristiti kar najbolj smotno za takšno vrsto okrepitelega oddiha, ki je tam najbolj značilna.

RAZPIS MESTA UPRAVNIKA V FIESI

Titovi zavodi Litostroj razpisujejo mesto upravnika (lahko tudi upokojenca) počitniškega doma v Fiesi in administratorja(-ke) za sezono od 1. junija do 30. septembra.

Plača po tarifnem pravilniku oz. po dogovoru. Pomludbe pošljite na Kadrovski sektor našega podjetja.

Brezplačno!

Na vprašanje nekaterih zaskrbljencev, ali bodo prejeli člani našega kolektiva naš časopis tudi nadalje brezplačno, sporočamo, da je brezplačno prejetje našega časopisa zagotovljeno vsem članom kolektiva s sklepom delavskega sveta našega podjetja, s katerim je le-ta odobril izhajanje našega glasila. Morebitne zunanje naročnine, prostovoljni prispevki in iztržki iz prodaje časopisa izven našega kolektiva, kakor tudi dohodki iz reklame za tuje naročnike in podobno so le dodatni viri dohodkov za razpise raznih nagrad, povečanje obsega, razne priloge itd., vsem ko je redno izhajanje časopisa krito iz posebnega računa podjetja.

Uredništvo

TU PRODAJAMO

ČASOPIS »LITOSTROJ«

Drugo številko našega časopisa smo poslali trafikam v Litostroju, na Djakovčevi in Celovski cesti in kolporterju pred glavno pošto. Največ izvodov našega lista smo prodali v litostrojski prodajalni in pred pošto, manjše pa je bilo zanimanje na Djakovčevi in Celovski cesti, čeprav smo prav v teh dveh prodajalnah izobesili reklamni napis: »Tu prodajamo časopis Litostroj«.

Avtomat za kavo

Pred nedavnim smo po vseh oddelkih pobrali kuhalnike, na katerih so si nekateri tovariši kuhali turško kavo. Ker pa se je nedvoumno pokazalo, da se je zaradi tega ukrepa njihova storilnost izredno zmanjšala, smo zanje kupili poseben avtomatičen kuhalnik, ki bo nameščen v avli upravne poslopja in se ga bodo od 1. aprila dalje lahko posluževali vsi živčno in telesno izčrpani tovariši.

Prejeli smo...

Naša tovarna, številka 11 in 12, glasilo delovnega kolektiva tovarne »Metalna«, Maribor.

Zmaj, številka 1, glasilo delovnega kolektiva industrije kmetijskih strojev, Zemun.

Naše novine, številka 1, glasilo delovnega kolektiva tov. »Metal«, Zagreb.

Uljanik, številka 1, glasilo delovnega kolektiva ladjedelnice »Uljanik«, Pula.

Fagram, številka 13, glasilo delovnega kolektiva tovarne gradbenih strojev, Smederevo.

Industrija alata, številka 11 in 12, glasilo delovnega kolektiva Industrije orodnih strojev, Trebinje.

Radiotesla, številka 14, list delovnega kolektiva radioindustrije Nikola Tesla, Beograd.

Pretis, številka 12, 1 in 2, glasilo delovnega kolektiva »Tifo«, Sarajevo.

Solana, številka 31, 32, glasilo delovnega kolektiva Solarne »Kreka«, Tuzla.

med vojsko — v Italiji. Ali ni to skoraj neverjetno, posebno za nas Slovence, ki malo vemo o življenju v tistem času v Italiji. To je druga Italija, ne tista, ki smo jo spoznali pri nas. Sedaj gledam te ljudi, ki vstopajo, z drugimi očmi. To mi je zelo drago.

Vtem se je kupe napolnil. Posebno trije so bili glasni, fantje okoli 35 let, temnih, ozkih obrazov, izklesani in oglati. Zelo živahni so, nobeno dekle ni šlo mimo neopaženo. Slišali so, da govoriva s prijateljem slovensko in so pričeli pogovor. O vseh mogočih rečeh smo govorili, o različnih vinih in o krajih v Sloveniji. Prijatelj vprašuje, kako to, da govori gladko kot rojen Italijan. »Sedaj, ko smo dobri sosedje, je odvrnil, »in toliko k nam hodite, moramo vsi znati sosedov jezik. Kdaj se boste vi naučili našega?« jih je podražil. Odvrnilo so: »Eh, to ne gre tako lahko. Naši starši so že znali. Sram nas je, saj smo iz vasi Ronki, blizu Devetakov pri Tržiču.« Malo znajo naših besed, a

tako blizu nas so. Pripovedujejo različne stvari, ponujamo si cigarete vsevprek. Zavzemajo se za esperanto. Midva odgovarjava, da bi morali vsi govoriti kar največ svetovnih jezikov ali vsaj še enega razen svojega. Čedalje bolj se razvema, zelo lepo pletejo misli, logično postavljajo dejstva. Teško bi jim bilo ugotoviti stopnjo izobrazbe. (Že zdavnaj je noč, mimo so Benetke in Padova, a nismo še zaspani.) Izkaže se, da so monterji cevovodov v rafinerijah v Tržiču, eden je varilec, ostala dva pa visokokvalificirana monterja. Vozijo se vsak teden v Ferraro, kjer montirajo novo ogromno rafinerijo podjetja »Ing. Matteo«. Pogovarjamo se o plačah in o življenjskem standardu. Moj prijatelj jih spretno izziva. Skušajo primerjati višino naših plač z obleko, toda tu so razne kvalitete, zato ne pridemo daleč. Edini so si v enem: pri vas je delo zasigurano, z njim pa bodočnost, vtem ko pri nas tega ni, a imaš zato višjo plačo. Druga plat medalje so cene stanovanj, ki so pri

o tem zedinijo. Kregajo se in se spro, mahajo z rokami in se tolčejo po kolenih, nazadnje pa se le sporazumejo: ni tako velika njih zelo visoke. Zasluzijo največ 40.000 lir z normo vred. Teško se razlikuje z našim visokokvalificiranim delavcem, ki dela na normo. Ugotovimo to razliko: pri nas je delavec v primeru boleznih plačan vsaj 80% prvih pet dni, pri njih osem dni ne dobi nič, nato 50% plače. To se seveda pri računanju dejanskih zaslužkov zelo pozna, kajti človek ni skozi vse leto zdrav.

Strinjajo se v nečem: pri nas gre vsak dan bolje in imamo upanje, pri njih pa gre na slabše, zlasti kar se dela tiče, in ni upanja. Zato sprašujejo, če rabijo kakšne specialiste v naših rafinerijah v Slavonskem Brodu ali Sisku. Tretji, ki je za spoznanje starejši, bolj miren in preudaren v besedah, pove, da je bil v letih 1947 in 1948 pri nas na avtokomandi v Beogradu in nato na Reki v rafinerijah. Pravi, da je bilo težko, a nobene žal besede

ne reče, dasi je bilo tedaj pri nas marsikaj trdo.

Prijatelj govori kot politkomisar: izzove jih, naj povedo svoje mnenje o našem režimu in sistemu. Izkaže se, da so vsi levo usmerjeni. Prijatelj pravi, da ga zanima, kaj ljudje po svetu mislijo, bodisi da imajo predsodke ali da so napačno poučeni, češ, treba se je pogovoriti o vsem. Tega ne omenja zaradi političnega prepričanja, temveč kot pripadnik naroda, ki ga vedno zanima, kaj sosedje o njem mislijo. Občudujem ga. Vtis, ki ga je napravila nanje, je tako živ in neposreden, da ga ne bodo zlepa pozabili. ki gredo ven. Samozavestni, žareče navdušeni, da otegnejo vse za seboj. Vse jezike naj znajo, da se lahko vsakomur približajo. In ko sobesednik zve, iz katere dežele si, kar debelo pogleda. Glej, kaj so vsi vaši ljudje takšni? To je čudovito! Res si včasih v zadregi za odgovor, kajti sami včasih o tem dvomimo, toda to je treba preslišati in govoriti o čem drugem. Vem, ni lahka ta vloga,

a če jo opraviš z navdušenjem, je prijetna.

Eden izmed sobesednikov, ki je bil bolj redkobeseden, je povedal, da je bil pri nas v partizanih boril se je na Dolenjskem do konca in pozna mnogo naših poveljnikov. Drugi skromno pove, da so ga osemnajst in polletnega odpeljali Nemci v Dachau, kjer je bil osem mesecev, nato pa devet mesecev v Mauthausenu. Pripovedoval je, kaj vse so delali z njim, kako so metali ljudi v peč, kako je njegov sosed objel truplo svojega mrtvega brata, ko je moral metati trupla v peč, kako so ju hoteli ločiti, pa ni izpustil brata in so oba na vozičku zapeljali v peč — živega z mrtvim. Tašnji doživeti zares ni mogoče pozabiti.

Danes se pritožujemo, pravi, da imamo samo 2000 lir dnevne, a da moramo iz tega sami plačati hrano in vožnjo. Toda živi se, samo da je delo in mir. Čedalje več poslušalcev se udeležuje pogovora. A že je Ferrara in poslovimo. (Nadaljevanje na naslednji strani.)

Kultura

»Peggy« je uspela

(Ob premieri igre »Peggy, srček moj«)

V soboto, 20. februarja, so imeli naši prizadevni mladinci-igranci premiero komedije Williama Mannersa »Peggy, srček moj«, ki jo je osrednje Narodno gledališče že leta 1925 uprizorilo z naslovom »Pegica mojega srca«. Delo sodi h koncu prejšnjega stoletja, ko so kapitalistične krize pretresale svet in so se zaradi bančnih manipulacij lomili starodobni družbeni odnosi. Tako so zaradi bankrotiranja ugonobljeni rentniki začeli misliti na preumeritev življenja, vendar za to niso imeli niti pravega poguma niti sposobnosti. Prav zato in zaradi neplemenitih pobud razumljivo niso dosegali uspehov: obsojeni so bili v gotov propast. Peggy med takimi seveda ni našla vzorov, zato slabo motivirano vzgajanje ni rodilo uspehov. Litostrojski režiser Duma je to pisateljevo idejo zadovoljivo poustvaril. Čeprav je razpolagal z amaterji-novinci, je predstava kot celota uspela: prikazala je vso tragikomičnost brezdelne, zdolgočasene gospode in življenjsko sočnost t. stih, ki so to gospodo zavrgli.

Igranje je brez spodrsrljajev toplo zaživelo. Prvotno samozavestno in zanesljivo nastopanje je začelo proti koncu sicer upadati, a zaključek je bil vendarle toliko dinamičen, da so se gledalci sproščeno razšli. Težnja po komedijsantstvu ni prehajala v burko,

kar se pri igralcih-amaterjih rado primeri: igra je ustrezala slogu, zaradi katerega je bilo bistvo ves čas v ospredju. Vloge so bile razdeljene tako, da so igralci z dokajšnjo lahkoto upodobili značaje, kakršne si je pisatelj predstavljaj, čeprav jim je besedilo kdaj pa kdaj prekrizalo račune. Ves čas je bilo čuti razliko med gospodo, ki je bila z vsemi štiririmi zakoreninjena v starem, in Peggy, ki je s svojo prešerno prostodušnostjo in netankovestnim obnašanjem nehote razkrivala moralno pokvarjene »gostitelje« in njihovo usmiljenja vredno ničevost. Scena je bila smotrna in v okviru možnosti zelo zadovoljiva, saj je lepo prikazala razkošno sivno tudorskega doma. Nekoliko slabše so bile maske (tršati Jerry, premlada mati). Scenski glasbi je primanjkovalo starinskega prizvoka in v uvodih je bila prezarzvečena, kar je motilo doživetjši prehod in dogajanje. Podobno je bilo z razpoloženskim plesom proti koncu drugega dejanja.

Kljub nekaterim manjšim pomanjkljivostim je torej igra dobro uspela, saj je pomenila za razumevajoče gledalce prijetno večerno doživetje. Nad 20 sodelavcev je svoj debut srečno zvozilo med krnicami in pečnami in si tako pridobilo dovolj bogatih izkušenj za naprej. To upamo in tudi želimo!

Dušan Zgonc

Prizor iz igre »Peggy, srček moj«

OTROŠKE ZADREGE

Oder mladih Litostrojanov bo v aprilu uprizoril komedijo Franza Streicherja »Otroške zadrege«. Igralci se za uprizoritev te igrice že vneto pripravljajo.

Sekstet Miki

Kmalu po razpadu zabavnega litostrojskega ansambla »Ho-Ruk« se je pred letom dni osnoval nov zabavni ansambel — »Sekstet Miki«.

Ko smo se pred ustanovitvijo tega ansambla obrnili na takratnega referenta za kulturo in prosveto tovarniške sindikalne podružnice tov. Alfreda Tomažiča, je našo namero pri srčno pozdravil in nam obljubil, da bo posredoval za finančno pomoč. To smo tudi dobili. Brž ko smo imeli osnovne instrumente, smo začeli vaditi. Cesto nas je pri igranju zalotila noč, vendar pa smo z zagrizenim delom uspeli. Po svojih prvih nastopih v IKS Litostroj smo dobili prve prijatelje in z njimi tudi prve ponudbe za gostovanja. Krmelj, Medvođe, Rogaska Slatina in Rimske Toplice so samo nekatera imena krajev, kjer smo gostovali in želi navdušena priznanja.

Ko smo izgubili kitarista in tolkača bobna in ko nam tovarniška sindikalna organizacija ni odobrila 100 tisoč dinarjev posojila oziroma nam je postavila nesprijemljive pogoje zanj, je začela kvaliteta ansambla pešati. Aktiv se je končno razbil in vsak je ubral svojo pot.

Pred dvema mesecema pa smo začeli ponovno igrati. Videti je, da bomo to pot uspeli.

Ze med tiskom smo izvedeli, da sekstet Miki že igra in upamo, da ne bomo nikoli več pisali o njem v preteklem ali bodočem času.

Uredništvo

NAŠIM DOPISNIKOM

Pišite o problemih, uspehih in težavah terenske organizacije »Litostroj«!

Pišite pogumno o vsem, kar se dogaja okoli vas! Kdor ne želi biti v časopisu podpisan, naj to posebej označi, za uredništvo pa se mora podpisati s polnim imenom.

Žene so proslavljale

Dne 7. marca je bila v nabito polni dvorani kina Litostroj akademija v počastitev dneva žena, ki jo je organiziralo društvo prijateljev mladine za terena »Ljubo Sercer« in »Litostroj«. Glavni govornik je bil direktor osemletke »Hinko Smrekar« tov. Vinko

Habjan. Kulturni spored — recitacije in pevske točke — so izvajali učenci osemletke »Hinko Smrekar«, glasbeni spored pa učenci Glasbene šole »Šiška-Bežigrad«.

Dne 8. marca je bila ob tej priložnosti slovesna seja političnega aktiva žena v Litostroju. Razen splošnih misli o vlogi in pomenu žena v naši domovini je tov. Mara Robežnikova povedala tudi nekaj zanimivih podatkov, ki bi jih bilo vredno premisliti in ustrezno ukrepati. Tov. Robežnikova je med drugim omenila, da je od 432 zaposlenih žena v našem podjetju vključenih v organe delavskega samoupravljanja samo 5, v tovarniškem komiteju so 3, v sindikalnih pododborih jih je 27, v tovarniškem komiteju ZK samo 1, v sekretariatu osnovnih organizacij 7, v mladinskem komiteju 1, v upravnem odboru pa ni nobene žene. Aktivnejših žena v tovarni je torej le 44. Tov. Robežnikova pa je poudarila, da temu niso v celoti krive ženske same, temveč tudi splošno ocenjevanje žensk po posameznikih v družbenih in drugih organizacijah, ki ženskemu vprašanju ne posvečajo dovolj pozornosti.

En passant z ulice

Neznano tvoje mi ime se vtaplja v hrepenenje modrosivo in nemirno spet, osamljeno srce mi bije živo, živo.

Saj žejno je, čeprav preravno, da moglo polno bi ljubiti, a hkrati vendar prezahtevno, ko bi hotelo vse, res vse ljubiti.

Pa cvet ospe in izgubi vonjave. Pomlad v jesen zakopana prebridko joka iz daljave — tiho, kot srce, vsa sama, sama...

Marjan Štancar

MARIO VILHAR
LASTNA PODOBA

Član našega kolektiva tov. Mario Vilhar je s svojimi slikarskimi in kiparskimi deli sodeloval doslej že na dvanajstih kolektivnih razstavah, samostojne razstave pa je imel v Kopru, Beogradu, na Jesenicah, Reki in v Kranju. Leta 1958 je razstavljal v

Odenseu na Danskem, kjer so ga prenašali po televiziji, in v Kjöbenhavnu. Mario Vilhar prav te dni samostojno razstavlja v Trbovljah. V kratkem pa bo ponovno odšel razstavljat na Dansko, kamor so ga tudi letos povabili.

Stane Ropotar: Vas pod Krimom

ŠPORT

Šport od spodaj navzgor

Doslej smo delali pri športu le začetniške poskuse — Premalo smo pazili na športno opremo — Nova športna sekcija — Za nabavo športnih potrebščin bo vsak športnik delal štiri nadure

Mislím, da nas je precej, ki v našem podjetju pogrešamo razgibanega športnega življenja, kakršno je značilno za mnoge tovarne v Sloveniji.

Za vsem tem našim tovarniškim športni mrtvilom pa stojijo živi, razgibani ljudje, ki bi se v okviru svojega podjetja prav radi športno udeleževali. Res je, da smo se v naši tovarni od časa do časa »splasilí« in dosegli tudi nekaj uspehov, vendar pri tem ni bilo prave povezanosti. Pri vsakem poskusu se je sicer nabralo precej športnih interesentov, opreme pa je bilo malo in še tista je potovala iz obrata v obrat. Seveda se je tako prekmalu uničila. (K temu so, žal, prispevali levji delež tudi športniki sami!)

Da bi se ponovno poživilo množično športno življenje v naši tovarni, so v livarni jeklene litine pred nedavnim ustanovili športno sekcijo, ki želi pritegniti v

svoje vrste čim več članov. Odločili so se, da se ne bodo zanašali na razne podpore, temveč le na svojo športno zavest. Vsak član športne sekcije je opravil na svojem delovnem mestu štiri nadure in tako zasluženi denar prispeval za nabavo najnujnejše športne opreme. **SB**

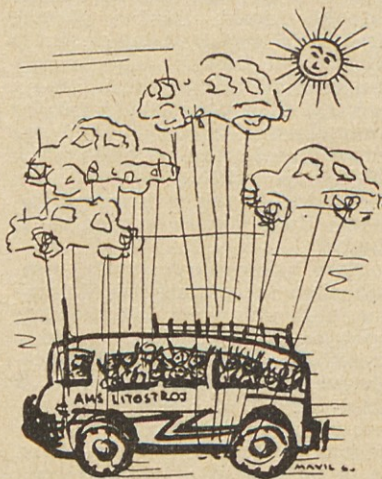
Opomba uredništva: Vsi, ki nam je v našem podjetju šport pri srcu, smo nad to pobudo navdušeni in pričakujemo, da se bo v tovarni začelo novo športno razdobje, če bo spodbuda za športno udejstvanje prišla od spodaj navzgor. Želimo, da bi se podobne športne sekcije ustanovile tudi v drugih obratih.

DRAGE VOŽNJE

Ze vrsto let imamo v našem podjetju avto-moto krožek. Od takrat naprej, ko je krožek pričel s svojim delom, pa do danes se je v tečajih naučilo voziti to

ali ono motorno vozilo nad 150 članov kolektiva, ki so uspešno opravili tudi praktične teoretične izpite za šoferje amaterje A in B kategorije.

Samo v preteklem letu je končalo teoretični del tečaja 40 tovarišev. Predavala sta jim predavatelj cestno-prometnih pred-

pisov Marjan Metljak in predavatelj motoroznanstva Vilko Kern,

ki si za dobra predavanja in za trud zaslužita vse priznanje.

Avto-moto krožek ima tudi razne težave, med katerimi ni manjša ta, da nima svojega vozila niti prostora za garažo oziroma delavnico. Vsako vožnjo, ki jo napravijo, morajo drago plačati in dinar je vsak dan bolj dragocen.

Člani avto-moto krožka bi bili nadvse zadovoljni, če bi odgovorni tovariši ne samo z besedami, ampak tudi z dejanji podprli njihove prošnje in jim tako pomagali.

OBČNI ZBOR KEGLJAČEV ILIRIJE

V soboto, dne 20. februarja, so poglali kegljači Ilirije svoj letni občun. Po izbranih poročilih odbornikov je sledila razprava, v kateri so ugotovili velik napredek v porastu aktivnega članstva in prijateljev kluba. Letos se je klub pomladil z mladinsko ekipo, ki šteje 10 članov; vsi so iz naše Industrijske šole ali tovarne. Novi odbor pa naj spet organizira tudi žensko ekipo, ki je bila nekoč najmočnejša prav v tem klubu. Težava je še vedno dvostezno kegljišče, ki je premajhno za toliko članov. Teh prihaja vedno več iz bližnjih podjetij in naraščajoče okolice. Pripravljeno so že načrti za gradnjo novega osemsteznega kegljišča, vendar bi to terjalo prevelika finančna sredstva. Klub računa na večjo finančno pomoč v prihodnjem letu. Na občnem zboru smo slišali tudi pohvale in priznanja predstavnikov organizacij in podjetij. Za organizacijo sindikalnih tekmovanj in medobratnih tekem se je v imenu tovarniškega odbora sindikata »Litostroj« zahvalil predsednik tov. Česnik.

V novi odbor so bili izvoljeni iz našega kolektiva: Peter Hariš, Milan Vidmar, Mate Semič, Ivan Hrastar in Janko Potočnik. Vidmar

Na smučeh smo prvi

REZULTATI

sindikalnega smučarskega tekmovanja na Sorici

Z ureditvijo litostrojskega »zimskošportnega centra« na Sorški planini bodo tudi smučarji naše tovarne uredili svoje vrste. Ze doslej ni primanjkovalo sposobnejših smučarjev, vendar med njimi ni bilo prave povezanosti in težnje po izpopolnjevanju. To se je zlasti pokazalo v preteklem letu, ko je na tekmovanju za prvenstvo kovinarjev moštvo »Litostroj« sicer osvojilo prehodni pokal, vendar zmaga ni bila tako prepričljiva, kot bi bila lahko sprlo sposobnosti posameznikov. Vsekakor se bo treba za letošnje prvenstvo, katerega izvedba je zaupana zmagovalcu lanskega leta, temeljito pripraviti.

Vrednost naših tekmovalec je na nedavnem odprtem sindikalnem prvenstvu Ljubljane, združenem s prvenstvom občine Šiška in prvenstvom Litostroja, dokaj zrasla, saj je ekipa v postavi Sarf-Keber-Harb osvojila prvo mesto. Tekmovanje je organiziral Sindikalni občinski svet Ljubljana-Šiška, izvedel pa ga je na Sorici — kljub izredno neugodnim vremenskim razmeram — tehnični odbor naše tovarne pod vodstvom tovariša Borisa Tertnika.

Prvaki Litostroja za leto 1960 so: V teku: Miro Zibert, Srečko Grošelj, Milan Dekleva in Zvonka Hren; V vesleslalomu Ludvik Sarf in Tone Erman.

Pred nami je zdaj okrajno prvenstvo kovinarjev. Odgovornost, ki jo je za organizacijo tega tekmovanja prevzel »Litostroj«, bo gotovo naležala na polno razumevanje vseh oddelkov v tovarni. Želimo, da bi se naše ekipe kot del enega največjih kovinarskih kolektivov v državi tudi v tekmovanju na belih poljanah uvrstile na častno mesto.

ETO

Kaj nam obeta novo desetletje

Industrijski razvoj v svetu bo zelo dinamičen, glavne težnje v industriji pa bodo: večja proizvodnost, nadaljnja specializacija, višje temperature, močnejši pritiski in večja natančnost pri delu in izdelkih

V naslednjih desetih letih bo zaradi vedno večjega števila prebivalstva potrebna večja produktivnost in več novih izdelkov.

Kakšne nove izdelke nam bo prineslo novo desetletje? Kakšni novi procesi se bodo razvili v tem času? Do kod bo šel razvoj sedanjih izdelkov? Vprašamo se lahko na primer, ali bodo v pri-

plastične mase z večjo odpornostjo proti vročini. Najnovejša izoprenske sintetične gume ne morete več ločiti od prave. Veliko število novih sintetičnih materialov bo prineslo mnogo sprememb v kemično in druge industrije.

Izdelki, kakor so na primer televizijski aparati, sintetična vlak-

Razširili se bodo trgi. Povečano tržišče pa bo zahtevalo tehniko masovne proizvodnje. Industrijski obrati bodo potrebovali novo opremo, s katero bodo dosegli večjo produktivnost in zmanjšali stroške svojim izdelkom.

Industrijski razvoj v svetu bo zelo dinamičen, glavne težnje v industriji pa bodo: večja produktivnost, nadaljnja specializacija, višje temperature, močnejši pritiski in večja natančnost pri delu in izdelkih.

Naj navedemo nekoliko bolj natančno, kakšen bo razvoj v industriji.

Energija

Zahteve industrializiranih držav po energiji se vsakih deset let podvojijo. Potreba po cenenih in izdatnih virih energije za industrijo je vedno večja.

V obratih na parni pogon težijo po večjih agregatih. V nekaj letih bodo kotli obratovali pod pritiskom od 6500 do 7000 funtov na kvadratno inč. Temperature pare bodo segale do 816 stopinj Celzija. En sam agregat bo imel moč milijon kilovatov.

Za te visokotlačne kotle in turbine bodo potrebne nove zlitine. Zaradi povečane temperature bodo pri turbinah uporabljali keramično prevlečene lopatice.

Na srečo je na svetu na razpolago dovolj fosilnega goriva. Stalno pa naraščajo stroški pridobivanja tega goriva. V naslednjem desetletju bodo še vedno izkoriščali sedanje hidroelektrične naprave. Vendar pa se bodo vse bolj in bolj zanimali v prvi vrsti za uporabo sončne energije s sončnimi baterijami in termoelektričnimi pretvorniki. Še naprej bodo preučevali možnosti uporabe energije, ki jo proizvaja veter, geotermične energije (Italija, Nova Zelandija in ZSSR imajo že geotermične elektrarne), energije, ki nastaja z izkoriščanjem plime (v Franciji) in z izgorevanjem polcelicah.

Za pridobivanje velikih količin energije pa še vedno največ pričakujemo od atomske energije. Čeprav bodo stroški za pridobivanje atomske energije še nada-

lje visoki, bodo gradili veliko novih reaktorjev. Na Japonskem in v Evropi, kjer je malo fosilnega goriva, bodo do leta 1970 dobili približno 20% vse proizvedene elektrike iz nuklearnih virov.

Do uveljavitve uporabe termoelektričnih procesov za pridobivanje energije bo lahko prišlo že v naslednjem desetletju. Sedaj pa so tehnični problemi še vedno velikanski. Dokler ne bodo znanstveniki rešili nekaterih osnovnih teoretičnih problemov, bo termoelektrično pridobivanje energije le upanje daljne prihodnosti.

Kovine

V novem desetletju bodo po vsem svetu izdelovali železo v glavnem še vedno v plavžih. Izboljšali bodo konstrukcijo plavžev, pritisk v zgornjem delu plavža ter ognjevorna gradiva. Bolj skrbno bodo kontrolirali šaržo.

Jeklo bodo še vedno izdelovali v martinovkah ali električnih pečeh in ga valjali do zahtevanih velikosti. Izboljšali pa bodo tehniko šaržiranja, metode uvajanja kisika, kontrolo in ravnanje z instrumenti.

Zanimivosti iz tehnike

Nov vir električne energije

Traktor za pogon z izgorevanjem celic s kemičnim gorivom

V laboratorijih so izumili nov vir električne energije — celice s kemičnim gorivom — in ga uporabili za pogon vozil.

V ZDA že preskušajo nov traktor, ki razvije najmanj 3000 funtov vlečne sile.

Elektriko, ki poganja traktor, proizvaja 1008 posameznih celic goriva. Te so združene v 112 enot, v vsaki enoti je torej 9 celic. Enote so razporejene v 4 vrste. Celice napaja mešanica plinov, v kateri je največ propana. Pline dovajajo do celic po ceveh. Ko pa so plini v celicah, delujejo na elektrolit. Katalizator, ki pokriva elektrode vsake celice, še pospeši reakcijo.

Kemične reakcije proizvajajo istosmerni tok, ki teče skozi zunanji tokokrog; ta je povezan preko dovodnika s standardnim kontrolerjem. Kompaktni kontroler dimenzij 8x11x21 inč regulira elektriko, ki se dovaja standardnemu istosmernemu motorju z močjo 20 KM, kakršne proizvajajo pri »Allis-Charlmers Norwood Works«.

Kontroler omogoča, da vozač traktorja z dvema ročicama uravnava hitrost in spreminja smer vožnje. Z ročico za uravnavanje hitrosti uredi 4 vrste celic v serije ali paralelno in s tem spre-

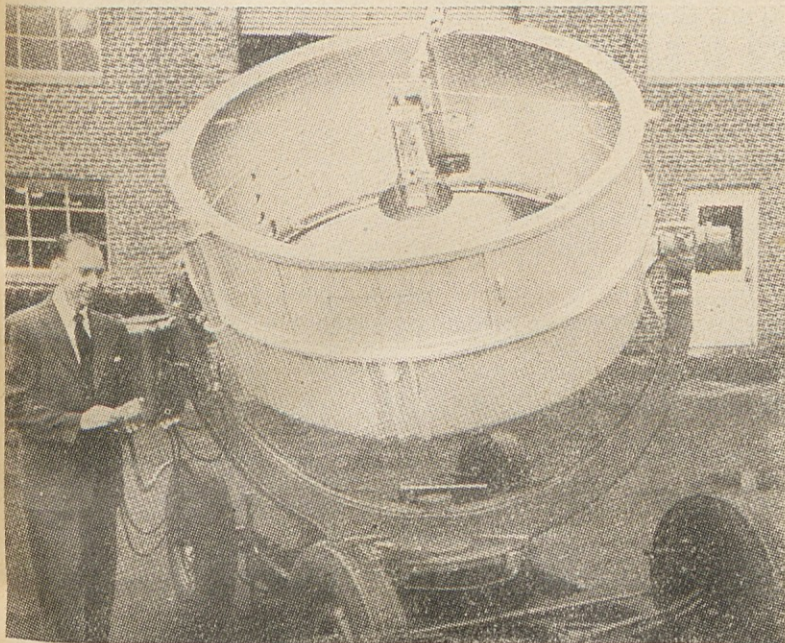
Uporaba peči na kisik pa bo še vedno naraščala. Danes proizvajajo v ZDA več jekla v teh novih pečeh z vpihavanjem kakor pa v Bessemerjevih pretvornikih. Po procesu dovajajo tok čistega kisika v kovinsko kopel. Kisik odstrani vse nečistoče iz jekla.

Novo tehnike proizvajanja železa in jekla, ki se bodo tudi uveljavile in katerih uporaba se bo povečala v naslednjih desetih letih, so: direktna redukcija rude v plinskem stanju, kontinuirano vlivanje jekla, taljenje v vakuumu in vlivanje v vakuumu.

Povečali bodo hitrosti pri valjanju kovin. Legirana jekla z visoko trdnostjo valjajo sedaj po novi »sendvič metodi«, ki omogoča, da obdrži kovina svojo toploto. Izboljšali bodo tudi kontrolo valjev. Silicijev usmernik bo dovajal energijo mnogim novim obdelovalnim motorjem.

V novem desetletju bo na izbiro veliko več kovin, kakor jih je sploh kdaj bilo. Rezična orodja bodo dosegla natezno trdnost 650 tisoč funtov na kvadratno inč. Nove super zlitine za izdelavo vesoljskih ladij pa imajo trdnosti, o kakršnih pred leti sploh ni bilo mogoče slišati. V naslednjih letih se bo na tržišču povečal delež harvniš kovin. Se bolj na široko bodo uporabljali aluminij; kemično penjen aluminij kot nov izdelek, ki plava na vodi, bodo uporabljali v letalski, pomorski in stavbni industriji.

(Nadaljevanje)

Sončna peč. Uporabljajo jo v raziskovalne namene za izpostavljanje materialov temperaturam do 3.500 °C. Napravo z izkoriščanjem sončne energije bodo v prihodnosti uporabljali za ogrevanje domov in pri raznih kemičnih reakcijah

hodnje plinske turbine poganjale avtomobile, ali pa bodo ti vozili po zračni blazini. Ali bo pomen termoelektrične energije ostal nezmanjšan? Odgovori na ta in na podobna vprašanja ne bodo prišli brez noč, rešitev takih problemov pa bodo verjetno prinesla naslednja leta, novo desetletje. Marsikaj lahko že sedaj predvidevamo. Marsikateri izdelki, ki so napovedani na trgu v nekaj letih, so že v razvoju ali pa celo že v eksperimentalni uporabi.

Strokovnjaki v ZDA delajo na novih jeklih z natezno trdnostjo milijon funtov na kvadratno inč. Pri »Los Angeles Division of North American Aviation Inc.« obdelujejo jeklene zlitine z osemkrat večjo hitrostjo odvzemanja materiala, kakor je bilo običajno sedaj. Pri »International Harvester Co.« preskušajo traktor, ki ga poganja plinska turbina. Električna energija, ki jo proizvajajo celice s kemičnim gorivom, poganja traktor, ki ga sedaj preskušajo pri »Allis-Charlmers«.

Ze sedaj pa proizvajajo nove

na, antibiotiki, izdelki iz aluminija in plastičnih mas, so v preteklih letih silno napredovali. Izdelki, katerih proizvodnja hitro narašča (za 40% letno v ZDA), so na primer tranzistorji, stirenske plastične mase, vitamini, helikopterji, detergenti, sintetična guma, le malo bolj počasi (30% letno) pa raste proizvodnja sintetičnih vlaken, televizijskih oddajnih postaj, magnetofonov, blazin z jedrom iz gume ali lateksa, melaminskih smol, naprav za reguliranje zraka v prostorih in drugih. Zanimivo je, da na primer v svetu že pada proizvodnja televizijskih aparatov in primarnega aluminija in da se je zmanjšal prevoz s tovornimi avtomobili. V ZDA se je zmanjšala proizvodnja žel. vagonov, Diesel lokomotiv, televizijskih aparatov in drugega.

Zaradi velikega prirastka prebivalstva v svetu bo treba razširiti in izpopolniti prehranjevalno industrijo. Tudi druge vrste industrije se bodo močno razvile.

Trgovsko poslovanje bo v novem desetletju bolj konkurenčno.

Avtomobili na zračni blazini, podobni prikazanemu modelu Curt's Wright 2500, bodo kmalu vozili ljudi in tovor s hitrostjo 60 milj na uro. Tak avtomobil bo vozil lahko tudi po vodi

Šport

Planinci so zborovali

Dne 19. januarja so člani Planinskega društva Litostroj imeli redni občni zbor, kjer so kritično pregledali svoje lanske delo in si postavili smernice za letos. Po poročilih posameznih referentov se je razvila živahna razprava, predvsem v zvezi z upravljanjem in gradnjo planinske postojanke na Sorški planini. Iz poročil je bilo razvidno, da je odbor PD dobro gospodaril, da se je število članstva dvignilo in da je bila z vključitvijo članov kolektiva posameznih oddelkov, saj je med nami polno navdušenih planincev.

USTANAVLJAMO SPORTNO DRUŠTVO »LITOSTROJ«

Ze med tiskom našega glasila so zadeve v zvezi s športom v Litostroju napredovale. Ustanavlja se namreč športno društvo »Litostroj«, ki bo združevalo vse športne sekcije v podjetju, včevši športno sekcijo Industrijsko-kovinarske šole. ŠD Litostroj bo imelo enotno vodstvo. Ustanovni občni zbor bo sredi marca.

Za novega predsednika društva je bil izvoljen tov. Marijan Smeraj, ki je vodil društvo z enoletnim predsedkom že od njegove ustanovitve. V imenu PZS je občni zbor pozdravil tajnik Zveze tov. Zinauer, ki je pozitivno ocenil dosedanje delo društva.

ETO

ŠAH

V sindikalnem šahovskem prvenstvu ljubljanskega okraja tekmujejo dve litostrojski ekipi. Prva je premagala ekipo sindikalne podružnice »Radio-Center« s 3 in pol proti 2 in pol in sindikalno podružnico TNZ s 3 in pol proti 2 in pol. Zgubila pa je z moštvom Elektroprojekta in Inštituta »Jožefa Štefana«. Druga ekipa je premagala moštvi sindikalnih podružnic »Lek« in PTT, vtem ko je z moštvi sindikalne podružnice občine Sentvid, DOZ in »Delo« izgubila.

Pri tem tekmovalju sodeluje tudi naša »A« skupina. V njej tekmujejo še sindikalne podružnice Ljubljana-Polje, Papirnica Vevče in LSK II. V prvem kolu je litostrojska ekipa premagala ekipo Ljubljana-Polje s 4 in pol proti 3 in pol.

Vinko Tomažin

Zanimiva Vas

VSAK ČETRTI LITOSTROJČAN ZBOLEL ZA GRIPU

Odkar je pred nekaj tedni izbruhnila gripa, pa do danes, je v Litostroju zbolelo okrog 700 ljudi, kar pomeni, da je obležal skoraj vsak četrti član našega kolektiva.

Vodstvo tovarniške ambulante poroča, da je letošnja gripa hujša od lanske in morajo zato bolniki ležati nekoliko dlje kot sicer. Povprečno ostanejo bolniki doma tri do štiri dni. Število obolenj se v zadnjih dneh manjša.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se članom, kolektivu, kakor tudi upravi za obisk in za darila, ki ste nam jih poslali v okrevališče Goriče in nekaterim članom na Golnik.

Bili smo zelo presenečeni, obnem pa veseli, koste se nas spomnili. V Goričah: Jože Pečjak iz orodiarne, Franc Božič iz montaže, Miha Srša iz jeklolivarne; tovariši z Golnika.

LENINGRAJSKE ŽENE ČESTITALE

Tovarniški komite sindikalne organizacije Leningrajske tovarne turbin je ob 8. marcu, Prazniku žena, čestital litostrojskim ženam in jim želel mnogo uspehov pri vzgajanju doraščajočega pokolenja.

PRIŠLI V TOVARNO

Ivan Zabukovec, Jože Hribar, Anton Simon, Janez Baranja, Franc Kumše, Jože Osredkar, Ludvik Zadel, Slavka Grižon, Jože Urbančič, Franc Mlakar, Rudolf Zajc, Jože Bregar, Branko Verč, Nikolaj Sudar, Alojz Zajc, Franc Glavič, Martin Zajc, Janez Cerar, Janez Grum, Alojz Tekavec, Rafael Hribar, Stanislav Guzelj, Miroslav Vežmah, Jože Grušovnik, Peter Mravljja, Salko Aličajič, Saban Jušič, Suljo Aličajič, Arif Babič, Hase Caič, Jože Leskovec, Danijela Eržen, Marija Zorko, Jože Bukovec, Anton Ostanek, Angela Skedelj, Emil Saugo, Stanislav Perkon, Zaim Jušič, Stane Gorzetti, Andrej Košenina, Lovro Farkas, Marjan Rašič, Murija Ramič, Matija Tr-

šinar, Dragan Zivkovič, Sukrija Sunonjič, Stefan Jug, Boris Rožič, Andrija Zambrovič, Janez Škarja, Krsto Ašurelovič, Josip Potočnjak, Ivan Oselj, Ivan Erjavec, Hasan Kapič, Pašaga Rekič, Draga Eržen, Velaga Bobič, Selim Ramič, Hasa Ibradžić, Aleksander Kitanovski, Franc Peterca, Tatjana Hiti, Marjan Sešek, Antonija Jevnikar, Angelca Galjot, Erna Čučnik, Andrej Čresnik, Anica Tepina, Bogdan Erbežnik, Adolf Grober, Bernarda Seliškar, Francka Rihar, Franc Resnik, Draga Vadnjak.

ODŠLI IZ TOVARNE

Matija Tršinar, Janez Nograšek, Martin Božič, Jože Serjan, Peter Čavič, Ivan Dirk, Stjepan Dokecja, Mijo Soldat, Marjan Tomažin, Jože Levstek, Tilka Završček, Stane Adamič, Jurij Kastelic, Cveta Schäfer, Anica Kocjančič, Silva Podviz.

UPOKOJITEV

Dne 29. februarja je bil upokojen naš dolgoletni sodelavec tov. Jurij Kastelic, mojster v čistilnici sive livarne. Preko štirinajst let je s svojo pridnostjo koristil našemu podjetju in bil tudi proglašen za udarnika. Zelimo mu, da bi še mnogo let užival zasluženi pokoj.

Leopold Šolc V španski Španiji

Motorni vlak »Fiat« s tremi klimatiziranimi vozovi, pri katerih se okna sploh ne dajo odpreti, drvi ob katalonski obali. Medtem

Za Tarragono obrne proga proti severozahodu, ob reki Ebri navzgor. Koruzna polja, oljčni nasadi in nepregledni vinogradi so

V dolini reke Ebri

ko je termometer v Barceloni kazal blizu 35 °C, je v »TAF« prijetno hladno. Z udobnega sedeža opazujem lepo špansko riviero, kjer plažam, kopalcem in razpetim pisanim šotorom ni ne konca ne kraja. Verjetno ni iz Španije večina teh ljudi, ki so se pripeljali uživati zrak, sonce in morje in katerih avtomobili stoje poleg šotorov, zaščiteni pred soncem s strehami iz trsja. Saj je ta del španske obale svetovno znan po odličnem podnebnju, lepih vilah in dragih hotelih. Po dobri polurni vožnji dosežemo mestece Sitges, središče tega raja, ki podobno kot Monte Carlo, Nica in Cannes ni za vsakega...

podoba te doline. Kmalu za Zaragoza, ko se železnica usmeri proti Madridu in zarez v Ibersko gorovje, je že konec bogastva. 40 metrov nad morjem, 80 m, 140 m, 260 m čitamo na postajah, skozi katere se vozimo z zmanjšano hitrostjo. Svet je izrazito gorski in presekan z globokimi dolinami. Ob progi kipe strmi vrhovi z rdečimi skalnatimi stenami. Redke ravnice s skrbno obdelanimi polji in negovanimi sadovnjaki, komaj najdejo prostor med njimi. Nehvaležnost je grda, toda zelo razširjena razvada. Ne štejte mi v preveliko zlo, če sem si prav v najhitrejšem španskem vlaku, ki mu ni kaj reči, nekoliko smo-

sodil »RENFE«, to je španske državne železnice. Začelo se je s sukničem, ki sem si ga slekel in hotel obesiti. Zaman sem iskal obešalnik ali kakršnokoli drugačno priložnost. Spričo okoliščine, da so za obešanje obleke prikladne kljukice na razpolago prav v vsakem našem vlaku, tega pomankanja nisem mogel mirno preboleti in čeprav je samo po sebi malenkost, je bilo vendarle hvaležen povod za godrnjanje, ki se ga na dolgi vožnji oprimeš z vsem srcem, saj krajša čas... K želji po krajšanju časa se je pridružila še vedno skeleča bolečina med večerajšjo vožnjo v Barcelono pohojenega kurjega očesa. V meni se je združilo v obtožujočo sliko vse, kar sem doslej ugotovil slabega na španskih železnicah.

Na postaji v Barceloni razglasajo samo v španščini, čeprav je mnogo tujcev, ki tega jezika ne obvladajo.

Prav tam, v kolodvorski restavraciji, je mati previjala dojenčka kar na mizi, s katere so prepoteni potniki prej in potem z velikim tekom pospravljali svoje narezke. Razumljivo: primerno opremljene čakalnice za matere z otroki na postaji nisem mogel odkriti. Tudi v vlakih nisem videl ustreznih oddelkov.

Tretjega razreda španske železnice še niso odpravile. Morda bi samo dva razreda ne mogla več povsem ustrezati veliki družbeni razliki, ali pa se jim ni zdelo tako enostavno »napraviti iz osla konja«, kakor je svojčas »Pavliha« označil naše preimenovanje tretjega razreda v drugega. Kajti španski železniški vagoni tretjega razreda so tako stari in častiljivi, da ne bi delali sramote nobenemu tehničnemu muzeju in da bi jih lahko odlično uporabili pri filmanju prizorov, ko Indijanci v

Mehiki napadajo prve vlake... Tudi lokomotive ne zaostajajo po svoji zgodovinski znamenitosti. Videl sem prizadevno puhanje stroja, ki je na ogromnem dimniku nosil napis »Atlas Works 1889«.

Piko temu negodovanju je napravila šaljiva ugotovitev, da se — verjetno ne povsem slučajno — rima naša beseda »šklemf« z že omenjeno kratico španskih državnih železnic... Španske železnice res niso na višini. To Španci sami bolj ali manj odkrito priznavajo, ko v priročnikih za tujski promet pišejo o redkem železniškem omrežju in priporočajo, naj se tujci poslužujejo dobrih cest, s katerimi je vsa dežela na gosto preprežena. Kolikor je bilo mogoče videti iz vlaka, so tudi manj pomembne ceste res lepo izpeljane in asfaltirane.

nane in pomaranče poleg neizbežne steklenice »tinte«.

V Barceloni sva dobila 42 peset za španski obračunski dolar, kar pomeni, da je peseta predstavljala vrednost približno štirinajst dinarjev. Pomaranče so bile po 10 peset kilogram, banane po 15 peset, žemlja v dvojni velikosti je veljala peseto, liter črnega vina v zaprti steklenici pa 8 peset. — Taka popotna hrana ni le poceni, temveč tudi zdrava: ne navenja, ohranja usta vlažna in duh razgiban. Njej, kakor tudi prijetni temperaturi v vlaku se morava zahvaliti, da sva po deseturni vožnji izstopila v Madridu povsem sveža.

BLESK VELEMESTA

Madrid — glavno mesto istoimenske province in glavno mesto Španije — ima burno zgodovino.

Taka je španska vas

Bralec pa bi utegnil sklepati iz zgornjih vrstic, da so španske železnice v razsulu. Temu pa le ni tako. V slabem razpoloženju izrečena kritika ni nikoli objektivna. Zaradi mirne vesti jo moram popraviti in povedati, da tudi v Španiji železnice modernizirajo: velik del omrežja je že elektrificiran in Španci sami si po Alsthomovi licenci izdelujejo sodobne in močne električne lokomotive. K izboljšanju železniškega prometa prispevajo tudi Fiatovi zelo udobni in hitri motorni vlaki, kakršen je »TAF«, s katerim se bližamo Madridu.

Zraven nas sedi zakonski par srednjih let iz Avstralije. Kot turista potujeta po Evropi. Po znani angleški navadi ne nadlegujeta sopotnikov. Ker sta očividno že dolgo poročena, tudi drug drugega ne. Ostali potniki so Španci, poslovni ljudje. Pogovarjajo se med seboj. Tako tudi midva. In vmes nekaj posnetkov iz drvečega vlaka (kar skozi steklo zaprtega okna, da ostanejo tudi na filmu značilnosti pokrajine) in — nekaj posegov v popotno torbo, kjer so že španske dobrote: ba-

vino, ki se začenja pred 10. stoletjem. Stoji na blagih pobočjih gričevja na obeh straneh reke Manzanares; greje se pod toplim soncem z malokdaj oblačnega neba. Junija, julija in avgusta presegata temperatura v senci 40 °C, pozimi pa zdrkne živo srebro ob najhladnejših dnevih komaj do ničle ali prav malo čez.

Zgodi se, da pozimi sneži. Snega Madridčani vendar ne dobe več, kakor ga potrebujejo za vzorec, ki jih vabi k smučanju na Guadarramo, gorovje, ki obema Madrid s severozahoda. Gore obdajajo Madrid tudi z vseh ostalih strani in dobavljajo mestu sveži zrak. Španci zaradi tega s ponosom trdijo, da ima njihova prestolnica podnebje, ki je med najbolj zdravimi v Evropi.

Zgodilo se je, proti vsem navadam, da je bilo letos junija dva dni zelo soparno, da je tretji dan deževalo v močnih nalivih in da so se na ulicah prikazali dežniki, ki so sicer v Madridu kaj nepomembne naprave. Ljudje so se čudili pojavu, razložiti pa so ga znali le politični hudomušniki. (Nadaljevanje prihodnjici)

La razvedrila

Križanka

Vodoravno: 1. eden izmed gradbenih strojev, ki jih izdeluje naša tovarna (polipni), 8. kuhinjska posoda, 13. očesna mrežnica (tudi znamka nemških fotografskih aparatov), 14. priprava, pristoj, 16. upadanje morja, 17. sodnik v staremu Rimu, 18.

ska dolžinska mera, 26. zaničevanje, 27. v kratkem, vsak čas, 28. priliv, 29. okovan gorski čevlji, 30. stroj, kakršnega smo začeli izdelovati v maloserijskih proizvodnji, 32. gora, hrib, 33. goljuf, 34. služben, 35. slovensko ime, ki so ga nekateri predlagali za

črtovalec, izdelovalec proizvodnih načrtov, 44. pogumen, junaški, 45. začetnici največjega slovenskega pisatelja, 46. zgodovinsko mestece pri Splitu, 47. do konca popiti, 48. presnet, preklemski, 49. izdelek livarne, 50. prijateljska azijska država, kjer so velike jeklarne TATA, 51. uslužbenec, ki pobira pri strankah denar za podjetje.

Navpično: 1. pokopališki delavec, 2. področja delovanja, 3. glavno mesto Grčije, 4. domače plemenske živali, 5. okrajšano žensko ime, 6. italijanski spolnik, 7. finančni uslužbenec na meji, 8. rogati spremljevalec boga Dioniza v grški mitologiji, 9. nočno popivanje, 10. zaščitnik domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 11. latinski veznik, 12. ogrodje, 15. hrvaško moško ime, 17. del dejanja v gledališču, 18. neprestan, 20. oskrbnik vinskih zalog, 21. deček s čudežno svetilko iz »1001 noči«, 23. človek, ki neprestano vpije, 24. domenek za sestanek, 26. kar se pripaše, 27. velik pravokotno obklesan kamen, 28. izdelujem pletenine, 29. pianino, 30. namoestiti nenadno odsotnega, 31. zemlja, ki vsebuje ilovico, 32. dunajsko zabavišče, 34. utopiti se, 36. potne kaplje, 37. bebec, omejen človek, 38. prestopek, zločin, 40. brodovje, 41. oprana, očiščena, 43. časovni prislov, 44. uradni akt, 46. števnik, 47. poželenje, 48. kratica za »Planinsko društvo«, 49. učenje.

LITOSTROJSKA PROMENADA

UČINKOVIT REŽISERSKI PRIJEM

»Halo! Tovariš Duma, mi lahko poveste, kdaj boste nehali z objavljanjem reklame za »Peggy«? Boli me že glava...«
— Tako? Glava vas boli? Vzemite aspirin!

LABIRINT

V februarški številki smo objavili labirint pod naslovom »Zakaj enostavno«. Od oblice odgovorov, ki smo jih dobili, objavljamo pravilnega:

Najbližja pot od uslužbenca v enem kotu do uslužbenca v drugem je, da pusti kurirko, kjer je in odnese akt ob robu labirinta kar sam.

NAŠIM DOPISNIKOM

Sporočajte nam o dogodkih, ki bi jih lahko za razvedrilo objavili na naši zadnji strani!

Sestanek avto-moto krožka

kemični znak za samarij, 19. vrednostni papirji, 20. presojevalec, oce-njevalec, 21. oče, 22. dolgorepe papige, 23. eden najboljših hokejistov z Jesenic, 24. cekin, zlatnik, 25. japon-

roler ali skuter, 36. z besedami izražena misel, 37. dva soglasnika, 39. žitarica za konjsko hrano, 40. vozličasto blago za brisače, 41. časovne enote, 42. hočem (krajša oblika), 43. na-